

Csemeteház Óvoda

1162 Budapest, Délceg utca 53.

OM: 202893

Pedagógiai Program

Hatályos: 2024. január 1-től

Készítette: óvodaigazgató

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	4
1.1	Jogsabályi háttér	4
1.2	Intézményi alapadatok	5
1.3	Az óvoda küldetése	5
2	Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései	6
2.1	Gyermekkép	7
2.2	Óvodakép	9
3	Az óvodai nevelés általános feladatai	10
3.1	Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek.....	10
3.2	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	15
3.3	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	18
3.3.1	Az anyanyelvi nevelés megvalósítása.....	18
3.3.2	Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	19
3.4	Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	19
3.4.1	Személyi feltételek.....	19
3.4.2	Tárgyi feltételek	23
3.5	Az óvodai élet megszervezése	24
3.6	Csoportszervezési alapelvek	27
3.7	Ünnepek, hagyományok.....	28
3.8	Szakmai dokumentumok.....	29
3.9	Mérés, értékelés	30
4	Óvodánk kapcsolatai	31
5	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	32
5.1	A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése.....	33
5.2	Integrált nevelés megvalósulása.....	34

6	Az óvodai élet tevékenységi formái, az óvodapedagógus feladatai.....	39
6.1	Játék	39
6.2	Verselés, mesélés	43
6.3	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	45
6.4	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	48
6.5	Mozgás	52
6.6	A külső világ tevékeny megismerése.....	56
6.7	Matematikai tartalmú tapasztalatok	59
6.8	Munkajellegű tevékenység.....	61
6.9	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	65
7	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	71
8	A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység.....	71
9	A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái	72
10	A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	73
	Érvényességi nyilatkozat.....	74

1 Bevezetés

A Csemeteház 2008-tól működik, családi napköziként indultunk. Régi tervünk vált valóra azzal, hogy 2014 szeptemberében elindult óvodai csoportunk, a 3- 6 éves csemetéket fogadjuk sok szeretettel.

A Csemeteház Óvodában szakképzett, tapasztalt és a gyermekek iránt elhivatott pedagógusok dolgoznak. Intézményünkben a fejlesztő foglalkozások mellett nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek szabad játékidő biztosítására, odafigyelünk a gyermekek fejlődésére. Kiemelten figyelünk arra, hogy a gyermekek megfelelő felkészítést kapjanak a sikeres iskolakezdéshez és az azt követő évekre.

Magánóvodánk a XVI kerület legmagasabb pontján, Árpádföldön, kertvárosi környezetben található. A Csemeteház elhelyezkedésének előnye, hogy a város szélén, zöldövezetben fekszik, tiszta levegőt, kellemes környezetet biztosít. A gyermekeket tágas, rendezett kert várja sok játékkal, gyümölcsfákkal és saját veteményeskerttel. Fontos számunka, hogy a gyermekekkel sokat legyünk a levegőn, nyáron jó időben egész napra kiköltözünk a kertbe.

A környezettudatos életszemlélet kialakítása érdekében már a legkisebbeknél is szelektíven gyűjtjük a papírt és a műanyagot, kerti komposztálóba visszük a szerves hulladékot. Télen gondoskodunk a madarak etetéséről, együtt figyeljük őket. 2013-ban elnyertük az Magyar Madártani Egyesület madárbarát óvoda címét. Igyekszünk a gyermekek rendszeres foglalkozásai mellé olyan programokat szervezni, mellyel színesíthetjük mindennapjaikat.

1.1 Jogsabályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. Rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról (Épr.) módosításai
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998.évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

1.2 Intézményi alapadatok

Intézmény neve:	Csemeteház Óvoda OM azonosító: 202893
Intézmény címe:	1162 Budapest, Délceg utca 53.
Az intézmény fenntartója:	SPENÓTKUTYA Nonprofit Kft. Képviselője: Halekné Spitz Gabriella
Óvodai csoport:	1 vegyes életkorú csoport (max. 25 fő)

1.3 Az óvoda küldetése

Nevelésfilozófiánk alapja: az ember- és gyermekszeretet. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodánkban elkötelezett, felkészült, gyermekszerető pedagógusok önfeledt, boldog gyermekkort biztosítsanak óvodásainknak. Vállaljuk, hogy mindent megteszünk a 3-6 éves korú gyermekekért, a családokért, a harmonikus gyermekkor megteremtéséért, az óvodás évek önfeledtségének megőrzéséért, ahol a gyermekek esélyei egyenlők. Elhivatottak vagyunk a gyermekek egyéni, differenciált fejlődéséért, fejlesztéséért. Hisszük, hogy ebben a legfontosabb tényező: a feltétel nélküli gyermekszeretet. Az óvónők meglévő állandó szakmai érdeklődését továbbképzéseken, tanfolyamokon való részvétel biztosításával kívánjuk segíteni (továbbképzési program, beiskolázási terv)

2 Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Az óvoda gyermeknevelési feladatokat ellátó köznevelési intézmény. Az óvodai nevelés az Óvodai nevelés Országos Alapprogramjával harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Céljaink: A gyermekek harmonikus fejlődésének, személyiségének teljes kibontakoztatásának támogatása, az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.

A gyermekek képességeinek kibontakoztatása, a hátrányok csökkentése, az egyéni és életkori sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése.

Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével. A gyermekek egészséges életmód iránti igény kialakítása a környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.

Óvodánk nyitottan, befogadóan fordul a sajátos nevelési igényű gyerekek felé. Személyi és tárgyi feltételeink lehetővé teszik beszéd fogyatékos, nehezen kezelhető, személyiség- viselkedés- és teljesítményzavarokkal küzdő, vagy a fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyerekek fogadását.

Feladataink: Az óvoda óvó- védő és szociális funkciójának a betöltése.

Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése. Változatos és sokszínű tevékenységi rendszer kialakítása.

A családokkal szoros, nevelőpartneri viszonyt kialakítása. Az egészséges életmódra nevelés.

Szocializálás, érzelmi, erkölcsi nevelés, a másság elfogadásának segítése. Értelmi nevelés, fejlesztés.

A szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása.

Alapelveink: A gyermekek nevelése elsősorban a család feladata. A gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése. A gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet és megbecsülés övezi.

A gyermekek igényeinek, a családból hozott szokásainak ismerete nevelésünk alapját képezi. Erősítjük, alakítjuk azokat a pozitív beállítódásokat, magatartásformákat, szokásokat, amelyek a kisgyermek egészségi állapotát javítják.

Mindenkor és minden helyzetben a gyermekek érdekeinek figyelembevétele.

Az óvodai nevelés gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

Az óvoda inkluzív szemlélettel a gyermek- és egészségközpontú nevelési attitűddel a gyermeki személyiség kibontakozására törekszik.

Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez. A fejlesztés a gyermek számára megfelelő területeken valósuljon meg. A nevelés és fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket. A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztés programja, az óvodai nevelés programjának tartalmi elemévé váljon.

Az óvoda a sajátos eszközeivel törekszik az esélyegyenlőség biztosítására. Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermek egyéni képességeinek és készségeinek kibontakozását, kompetenciáinak alakítását. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.

Az óvoda az egészségnevelés és a környezetnevelés terén értékeket alapoz meg és szilárdít meg a gyermekekben.

2.1 Gyermekkép

Programunk a gyermeki személyiségből indul ki, mely gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Céljaink szerint a mi gyermekeink igénylik az egészséges, tiszta környezetet, tudatosan vigyáznak rá és ehhez magukhoz mértén hozzájárulnak.

Szívesen játszanak, tevékenykednek, alkotnak, és ez által egyéniségük derűs, kiegyensúlyozott, így éretté válnak az iskolai életre. Igényükké válik a mindennapi mozgás és ezt szívesen, örömmel végzik. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseinket a gyermek személyiségéhez, képességeihez igazítjuk. A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalomövezi óvodánkban. A nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez és az óvodánkban létrejött értékrendhez igazítottuk.

Mindezek tudatában külső, belső környezetünket úgy alakítjuk, hogy az családi, értékeket, érzelmeket közvetítő legyen, mivel személyiségük szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő funkció. Az óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Óvó-védő funkció: Gondozzuk, ápoljuk, védjük a gyermekeket.

Szociális funkció: A családi gyermeknevelést kiegészítve - a gyermekek nevelésének elsődleges színtere, - kiterjesztve felerősítjük az elsődleges szocializáció folyamatát. A gyermekeket megtanítjuk arra, hogyan éljenek egy nagy közösségben.

Nevelő, személyiségfejlesztő funkció: Szokásokat alakítunk ki, neveljük, fejlesztjük a gyermekeket, hogy az iskolakezdésre alkalmassá váljanak.

Az óvodai nevelés célja: hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését elősegítse az egyéni életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszerének és tárgyi környezetének segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Biztosítjuk minden gyermek részére, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Gyermekeink fejlesztésében kiemelt szempont a fejlesztés, a preventív és korrekciós, differenciált és egyéni fejlesztése.

A tevékenységek, foglalkozások alkalmával tudatosan figyelünk a gyermekcsoport és az egyes gyermek motiváltságára. Tudja, hogy az érdeklődés felkeltése és folyamatos fenntartása alapvető feltétele a gyermekek aktivitásának, bekapcsolódásának a közös tevékenységekbe.

Az óvodás gyermek alaptevékenysége a játék, amely semmi mással nem helyettesíthető.

Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel és tárgyi környezetünkkel segítjük a gyermekek környezettudatos és egészségmegőrző magatartásának kialakítását.

2.2 Óvodakép

Óvodaképünk középpontjában a gyermek és az őt körülvevő nevelő közösség áll. Olyan óvodát szeretnénk létrehozni, amely biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Célunk a nyílt, őszinte légkör kialakítása. A testület tagjainak munkáját jellemzi a kezdeményezés, kísérletezés, egymás jó tapasztalatának alkalmazása. A csoportban dolgozó óvónők jól alakították ki az azonos szokásrendet, a fejlesztés módját és az elvárások szintjét. A nevelőmunka folyamatosságának biztosítása, színvonalának megtartása az egyik legfontosabb feladat az óvodai nevelés pedagógiai alapelvei által a célok és feladatok pontos meghatározásával.

Törekszünk arra, hogy a kommunikáció mindig modellértékű legyen gyermekeink számára.

Mintát szeretnénk nyújtani óvodásainknak, mely által érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő, önmagukat (helyesen) értékelni tudó, másokat is elfogadó, befogadó gyermekekké válnak.

Természetesen nevelési gyakorlatunkban biztosítjuk a multikulturális és az interkulturális integráció lehetőségét. Arra törekszünk, hogy a családokkal együttműködve a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve, alkalmassá váljanak - közvetett segítségünkkel - az iskolai életre, beilleszkedésre. Szem előtt tartjuk, hogy a gyengébbeket, a hátrányokkal küzdő gyermekeket is sikerélményhez juttatjuk az egyenlő hozzáférés biztosításával, ezzel a képességüknek megfelelő, szervezett tanulási lehetőségekhez segítjük. Óvodánkban hangsúlyos a gyermekek differenciált fejlesztése, egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével, önmaga adottságaihoz képest biztosítjuk a harmonikus fejlesztést. A gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása a különbözőségek elfogadása.

Szeretnénk, ha önálló személyiségként élnék meg napjaikat, tevékenységeik és tapasztalataik során kibontakozna tehetségük.

Ellátjuk azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez

A pedagógiai folyamatok tervezésénél, irányításánál alapvető szempont a személyiség és közösségfejlesztés, nevelési, tanulási eredmények elérése, a szülők, gyermekek és munkatársak elégedettsége és a fenntartói elvárásoknak való megfelelés.

3 Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek átadása, szokások kialakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1 Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek

Környezeti nevelési elvek:

Óvodánk szellemiségében a környezeti nevelés alapján működik.

A pedagógiai programunk a környezeti nevelést kiemelten „kezeli”, erre építve a fejlődést elősegítő tevékenységeket tartalmaz a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséggel.

A nevelési célok és feladatok megfogalmazásában a természet- és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezeljük a helyi adottságok alapján (pl. fák védelme, faápolás, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely-megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme stb.).

Az óvodai nevelőmunkánk tervezésében és a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.

A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek megvalósításra (pl. az igényeknek megfelelően megvalósul a képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások stb.)

A gyerekek nevelése az egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján a cselekvő, felfedező tevékenységszervezés módszerével zajlik.

Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósítását (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás, erdei óvoda stb.)

Az óvodában a gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása a szülők bevonásával, a családdal való közvetlen kapcsolatban zajlik.

Óvodánk kapcsolódik a kerület, a tágabb környezeti színterek zöld jeles napi hagyományaihoz. (természet-ünnepek, egészségügyi jeles napok, madarak-fák napja, a víz világnapja).

Az óvodánk dolgozói szem előtt tartják a fenntarthatóság tartalmi jellemzőit és ez a mindennapi munkájukban is megnyilvánul. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, megalapozására. (Kapcsold le a villanyt! Zárd el a csapot! Ne folyasd a vizet feleslegesen!)

Az óvodaépületünk helyiségeinek berendezése tükrözi a környezetbarát szemléletmódot. Az óvoda berendezését az egyszerűség, a takarékoság, a praktikusság jellemzi, helyi sajátosságok figyelembevételével a természetes anyagok felhasználása érvényesül.

A gyerekek által használt eszközöket vásárlásánál is prioritás a környezetbarát eszközök, játékok beszerzése.

Csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, a természetsarokban a természet által adott „kincsekkel”. A gyermekek a munka tevékenységen belül növényápolási, feladatokat látnak el.

Az óvodánk udvara mentes az allergiát, a mérgezést és sérülést okozó növényektől.

A gyermekek kertgondozáshoz kerti szerszámokat használnak.

Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játéknak. Udvari árnyékolók és a folyamatos vízvívási lehetőség biztosított. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

Az energiatakarékosság szem előtt tartása érvényesül a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül energiatakarékos izzók vannak a folyosókon, a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A fűtési rendszer környezetbarát. WC öblítők, hideg-meleg kevert csapvíz rendelkezésre áll.

A szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvoda egész épületében (pl. papír, műanyag stb.), kivéve a veszélyes hulladékokat (pl. elem, olajos palack stb.).

A „hulladék nem szemét” melv hasznosítása az újrafelhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.

Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek, a papír beszerzésekor az újra papír vásárlására törekszünk.

Célunk: a gyermekek testi-lelki egészségének biztosítása, komfortérzetük kielégítése, pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel.

A szülők bevonásával az egészségmegőrzésre és a betegségek megelőzésére nagy gondot fordítunk, szakmai napok szervezésével segítjük a szülők gyereknevelését (egészségnapok, szakmai előadások szervezése). A gyermekek ebben az életkorban az egészséges életmódot a környezetüktől sajátítják el, a tapasztalatok és a tevékenységek gyakorlása, az ismeretszerzés során.

Feladatunk: Az egészséges életmód szokásrendszerének kialakítása és megszilárdítása, a gyermekek testi egészségének erősítése, komfortérzetének megteremtése

Egészségnevelési elvek:

Az egészséges életmód alakításának területei szoros kapcsolatban állnak, egymástól függenek. Csak akkor beszélünk egészséges gyermekről, ha testi - lelki- szellemi egyensúlyban, jólétben él.

A testi, lelki és szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése.

- A személyi higiéniai szokásrendszer alapozása, melynek keretében figyelmet fordítunk a gyerekek étkezésére, tisztálkodására, ruházatára.
- A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek, óvodapedagógus, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez.
- A toalett használatával kapcsolatos tevékenységek figyelemmel kísérése, támogatása.
- A papírsebkendő használatával kapcsolatban felhívjuk a gyermekek figyelmét, annak anyagára, hulladékként kezelése során szelektívként gyűjtésére.
- Az öltözködnél fontos a helyes sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggésének felismertetése, egymáshoz igazítása.
- Minden korosztálynál fontos a fogápolás szokásainak megalapozása.
- Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermek énképét, segíti önállóvá válásukat.
- A szabad levegőn való tartózkodás fontos eleme a napirendünknek.

Az életmód kialakulásában meghatározó a család életvitele, és az a közösség, környezet, amelyben a gyermek társas kapcsolatait éli, és amelynek kultúráját sajátítja el. Erre építjük munkánkat. Ezt kiegészíteni, korrigálni elsősorban az alkalmazotti közösség modellszerepével lehet.

Kialakítandó és rögzítendő szokások:

Táplálkozási szokások: Megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában. Napi négyeszeri étkezés, a gyermekélelmezésre szakosodott cég által biztosított ebédvel. Gyümölcsfogyasztás minden nap.

1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek ellátása: diabétesz eljárásrend a Pedagógiai Program mellékletként olvasható

Kulturált étkezési szokások biztosítása: Esztétikus, alkalomhoz illő teríték. Helyes, korcsoportnak megfelelő evőeszköz használat. Nyugodt étkezés, étkezés közbeni helyes viselkedés. Segédkezés, majd önálló munkavégzés (naposi, és önkiszolgáló munka).

Higiénés szokások: A test tisztántartása, tiszta ruházat.

Környezeti higiéné: Allergén anyagok kiszűrése, felületek tisztántartása, portalanítása.

A betegségek megelőzése érdekében szabályok kialakítása: Köhögés, tüsszentés, orrfújás. Időjárásnak megfelelő öltözködés.

Öltözködés: Kabátok, kinti cipők, váltó ruha külön elhelyezése az óvodai öltözőszekrényekben.

Mozgás: Szabad levegőn való tartózkodás. Mozgásfejlesztő játékok használata. Gyermekek mozgásos játékok szervezése. Séták, kirándulások szervezése. Alvás, pihenés: Nyugalom, csend, és jó levegő biztosítása. A gyermekek gerincét egyenesen tartó ágyak használata. Alvókák, otthoni, alvást segítő játékok beengedése. Alvást már kevésbé igénylő gyermekek számára csendes tevékenység biztosítása.

Levegőzés: Délelőtt, és délután is sok időt töltenek a gyerekek a szabadban. Szabadban történő tevékenységek szervezése (élő társasjátékok, testnevelési játékok, művészeti tevékenységek).

Balesetvédelem: Kiemelt feladatunknak tekintjük továbbá, hogy a gyermekeket megóvjuk a különböző betegségektől, környezeti ártalmaktól.

Nyáron, tiszta levegőn, biztonságos talajon és a homokban mezítláb játszhatnak, melynek szerepe van a lúdtalp megelőzésében és a talpi reflexzónák megmozgatásában. A túlzott UV-sugárzásra, a légszennyezettség veszélyeire figyelve tartózkodunk a szabad levegőn.

Óvodánkban a gyermekek jó levegőjű, tiszta környezetben mozoghatnak, életkoruknak megfelelő, balesetmentes eszközökkel játszhatnak.

A gyermek balesetvédelmi oktatása rendszeresen, illetve az alkalomnak megfelelően történik. Veszélyes helyek és helyzetek bemutatása, helyes magatartás gyakorlása. Helyes eszközhasználat (étkezési eszközök, munkaeszközök: kerti szerszámok, barkácsolás eszközei) megtanítása. Önálló munkajellegű feladatoknál a veszélyhelyzetre való figyelemfelhívás (pl. ágyazás, teremrendezés, rendrakás). A helyes közlekedési szabályok megismertetése és gyakorlása a gyerekekkel (séták és kirándulások) során.

Módszer: Az óvodapedagógus bemutatja, megismerteti, és figyelemmel kíséri a napi élethez szükséges szokások fejlődését. Mivel minden tevékenységet szóbeli megerősítés kísér, ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Higiénikus szokások, szabályok

megerősítése, kialakítása, az egész nap folyamán történik, ahol az önállóságra való ösztönzés és a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.

Célunk: a gyermekek testi és lelki egészségének erősítése, komfortérzésének megteremtése.

Az egészségmegőrzésre és a betegségek megelőzésre nagy gondot fordítunk a védőnő, gyerekorvos, fogorvos aktív bevonásával szervezett programok keretében is. Az életmód kialakulásában meghatározó a család szerepe. Valljuk, hogy az egészséges életmódot az óvodáskorú gyermek a környezetétől sajátítja el, tapasztalatok, tevékenységek gyakorlása, ismeretszerzés során.

Óvodánkban a helyes szokásrendszer kialakításával, erősítésével és az alkalmazotti közösségünk modellszerepével, viselkedésével pozitív hatást kívánjuk gyakorolni a gyermekekre.

Feladataink: A gyermekek önmaguk és környezetük tisztasága és esztétikuma iránti igényük fejlesztése. Higiénikus szokások, szabályok megerősítése, kialakítása, az egész nap folyamán történik, ahol az önállóságra való ösztönzés és a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk. Tisztálkodás, WC-használat, kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére nevelés az egészség megóvása érdekében történik, az intimitás tiszteletben tartásával és a nemi identitás figyelembevételével.

- Megteremtjük, hogy olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen a gyermek, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, kompetenciájához, fejlődési üteméhez.
- A tevékenységekhez nyugodt, sürgetésmentes légkört teremtünk (csoportszobában udvaron és más helyiségekben) ügyelve a hőmérsékletre, a szellőztetésre, fényviszonyokra, páratartalomra, zajártalomra.
- Az étkezési kultúra alakítása és erősítésekor a gyermekközösség mintaadó erejére is építünk.
- A korszerű táplálkozásra a közétkeztetésben is törekszünk, ami kiegészül a mindennapos, nyers formában történő zöldség és gyümölcsfogyasztással is.
- Folyadékpótlásra az egész nap folyamán lehetőséget teremtünk, ösztönözzük a gyermekeket az elegendő mennyiségű vízfogyasztásra.
- A pihenés feltételeinek megteremtése az egyéni és közösségi érdekek összehangolásával történik, figyelembe véve a gyermekek életkorából fejlettségéből adódó különbségeket.
- Délutáni pihenést segíti a rövid mese- vagy a halk zene vagy altatódal, énekhallgatás.
- A zavartalan pihenés érdekében biztosítjuk a megfelelő méretű ágyakat, takarókat, és az „otthont jelentő”, és balesetveszélyt nem rejtő „játékalvókák” használatát.
- A szabad levegőn való tartózkodás fontos eleme a napirendünknek.

- A túlzott UV-sugárzásra, a légszennyezettség veszélyeire figyelve tartózkodunk a szabadlevegőn.
- Fontosnak tekintjük, hogy a gyermek cipője megfelelő minőségű, állagú és biztonságos legyen.
- A mindennapi mozgásnál a mezítláb való mozgást alkalmazzuk, amennyiben a terem vagy a terep erre lehetőséget biztosít.
- A mindennapos spontán és szervezett mozgás kiemelt szerepet kap a nevelési rendszerünkben.
- Rendszeres orvosi ellátás szűrővizsgálatok szervezése.
- Rendszeres egészségügyi szűrés: tartás, hallás, látás, fogászat, belgyógyászat.
- Pozitív viszonyulások kiépítése az orvossal, a gyógyító eljárással kapcsolatban.
- Prevenció és korrekció szükségességének felmérése.

Óvodánkban folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse az óvodásgyermek kiegészülést pszichés fejlődését, támogassa a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot.

Programunkban fontos a gyermek korai, óvodáskort megelőző testi- lelki fejlődésének alapos ismerete. Ennek egyik eszköze a személyiséglap és a családokkal való megismerkedés közös programokon keresztül.

A későbbiek során – napi tapasztalatokkal kiegészítve – hasznosítja az óvodapedagógus a gyermek jobb megismerésének érdekében a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Az óvodában az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez az óvodapedagógus empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki a gyermekkel. Fejlesztő munkája során gondoskodik arról, hogy a gyermek tapasztalatait változatos tevékenységformák közben gazdagodjanak.

Célunk: A gyerekek egyéni értékeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása, érzelmileg biztonságot nyújtó környezetben. Erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése, az óvodapedagógus és dajka példaadásával és helyzetteremtésével.

A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak megismerése, gyakorlása, értékközvetítése. A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés. A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.

Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, különös figyelmet igénylő gyerekek esetében speciális fejlesztéssel az egyéni szükségleteknek megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, valamint szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása. A kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiség kibontakoztatása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeret, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Feladatunk: Fontos az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig, iskolába kerülésig. Olyan szeretetteljes, családi környezet megteremtése, ahol a gyermekben közös élményeken alapuló, közös tevékenységek során pozitív érzelmi kapcsolat jön létre. Sok közös élmény, tevékenység szervezése, közös együttlét, közösen végzett munka. Napirend szerinti tevékenységek (játék, munka, nevelés-oktatás) biztosítása.

Ezáltal minden kisgyermeknek lehetőséget teremtünk az erkölcsi és közösségi helyzetek gyakorlására:

- A közös tevékenység során társaival, számos tapasztalatot szerezni az eredményes, kölcsönösen elfogadható kommunikációs formákról, és begyakorolja a saját, hiteles és célravezető kommunikációs formáit.
- A közös tevékenységek alkalmával megtanulja, hogy miként viszonyuljon társaihoz, a jobb munkakapcsolat kialakításának érdekében. Ez erősíti a pozitív viszonyulást, és elősegíti a szocializációt.
- A mások számára elfogadható formában történő kritika kifejezésének módját, és a kritika elfogadását tanulja meg. A társaktól érkező pozitív visszajelzés egyben önerősítő, önbizalom növelő hatásával hozzájárul a személyiség kibontakozásához.
- Észreveszi, hogy a közös tevékenységben közreműködő társak sokféle színes egyéniségek, egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeiket képviselik.

- Megtapasztalja, hogy a problémának több megoldása is lehet, attól függően, milyen szempontból közelítjük meg.
- A gyermekcsoport profiljának, a társas kapcsolatok rendszerének ismeretében alakítja ki az óvodapedagógus a közösségfejlesztés stratégiáját.
- Segíti a szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását, a gyermekek közösségi tulajdonságainak és akaratának fejlődését.

Erkölcsei- szociális érzelmek fejlesztésének feltételeinek megteremtése:

- Barátságos, derűs kiegyensúlyozott csoportlétkör kialakítása.
- A felnőttekhez, gyerekhez való kötődési hajlam erősítése. (gyermek –felnőtt, gyermek-gyermek).
- Biztonságos normarendszer és szokásrendszer kialakítása, viselkedéskultúra kialakítása.
- Erkölcsi, érzelmi és akarat tulajdonságok fejlesztése (különbözőségek elfogadása, humor, figyelmesség, egymás segítése, együttérzés, fegyelmezetttség, kooperáció, kitartás, nyitottság, felelősség, feladattudat, türelem) szociális érzékenység formálása. Az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, a gyermeki jellem alakítása.
- A nehezen szocializálható, lassan fejlődő, alacsony fejlettségi szinten álló gyermekek speciális fejlesztése, szükség esetén szakember bevonása.

Eszztétikai érzelmek fejlesztési feltételeinek megteremtése:

- A művészet szépsége iránti fogékonyság kialakítása (ének-zene, gyermektánc, verselés-mesélés, rajzolás, mintázás, műalkotások).
- A környezet szépségének felfedezése.

Intellektuális érzelmek fejlesztési feltételeinek megteremtése:

- Konfliktushelyzetek megfelelő kezelése.
- Szabad önkifejezés biztosítása.
- Kommunikáció, metakommunikáció fejlesztése.
- Egymás iránti tolerancia fejlesztése.

Módszerek: Az óvónő viselkedése legyen modell, legyen hiteles (határozott, barátságos, szeretetteljes, őszinte óvónői magatartás). Az óvónő részéről a gyermek érzelmi elfogadása, magatartásának megértése. A gyermeket segítő, ösztönző bizalom. Az óvónőt tűrő - és

konfliktusmegoldó képesség jellemezze. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívakat visszatartjuk, fékezzük. A gyerekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőttek jó példája, bátorítása, türelme, bizalma, szeretete: a gyermekek érzik, hogy az óvónő cselekedeteiben, szavaiban mit miért tart helyesnek, mit miért utasít el, és mit vár tőlük.

Eszközök: A sok közös együttlét, játék, a hagyományok ápolása jelzik azt, hogy fontosak vagyunk egymásnak, együtt örülünk és szocializáljuk egymást. A mindennapi mesét az érzelmi intelligencia fejlődése szempontjából kiemelten fontos nevelési eszköznek tartjuk, ezért a mesehallgatás élményét minden nap biztosítjuk a gyermekek számára. Apró ajándék készítése: óvodába érkezéskor, a gyermek születésnapjára, névnapjára, Mikulásra, karácsonyra, gyermeknapra.

Havonta egyszer lehetőség van otthoni kedvenc játékok behozatalára.

3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.3.1 Az anyanyelvi nevelés megvalósítása

Célunk: az anyanyelv szeretete, ismerete a kommunikációs kedv fenntartásával, továbbá az inger- és élmény gazdag környezet megteremtésével, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség, és a mozgás fejlődésének folyamatos biztosítása. Olyan gyerekek nevelése, akik az életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédmegértéssel, kifejezőkészséggel rendelkeznek.

Feladatunk: Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével) - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd – és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Módszertani alapelv: a tanulás játékos jellege domináljon. A fejlődés egyéni ütemének figyelembevételével. A tapasztalatszerzés természetes körülmények között történjen. Az önállóság támogatása a tanulási folyamatokban. A feladattudat, feladattartás kialakítása.

Eszközök, feltételrendszer biztosítása:

- A csoportban minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételek (idő, hely, eszköz, ötlet) biztosítása.

- A gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára támaszkodva szervezzük meg a tevékenységeket.
- Beszélőkedv növelése érdekében élmények nyújtásával, komplexebb tevékenységformákkal minél sokrétűbb tapasztalatszerzéseket valósítunk meg.
- Folyamatos megfigyelés útján tiszta képet kapunk a gyermek megfigyelő képességeiről, ennek ismeretében törekedünk a képességek fejlesztésére.

3.3.2 Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A gyermekek értelmi fejlesztése tudatosan tervezett tevékenységeken keresztül valósul meg. A tapasztalatszerzés az alkalomszerű és folyamatos megfigyeléseken keresztül történik, közben felfedezik az azonosságokat és különbségeket, ok-okozati összefüggéseket állapítanak meg. Lehetőséget teremtünk a tehetséggondozásra (játékfejlesztéssel, rajzpályázatokon való részvétel). A fejlődésben lemaradó gyermekekkel megfelelő szakember foglalkozik.

Célunk: Az értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása. A megismerő képességeinek (észlelés, figyelem, emlékezet, problémamegoldó – és alkotó gondolkodás, fogalmi gondolkodás) fejlesztése. Differenciálás során óvodásainknak lehetőséget biztosítunk, hogy bejárhassák saját, belső tanulási útjaikat - öndifferenciálás az egyéni fejlődés szolgálatában.

Feladatunk: A gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlási lehetőségeinek biztosítása. Minden gyermek képességét önmagához – saját lehetőségeihez – viszonyítva fejlesztjük (fejlesztési terület meghatározása, fejlesztés, fejlődési mutatók megállapítása). Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai tanulás folyamatos, szabad játékba integrált, önkéntes és cselekvéses tapasztalatszerzés.

3.4 Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.4.1 Személyi feltételek

Az óvodánkban a dolgozók létszáma és végzettsége megfelel a nemzeti köznevelési törvényben előírtaknak. Az itt dolgozók szakmai felkészültsége biztosítja a pedagógiai programunk

megvalósulását. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvoda igazgató felelős az intézményben folyó pedagógiai, tanügy igazgatási és önértékelési feladatokért. Támogatja a minősítési és tanfelügyeleti eljárásokat. Megszervezi és ellenőrzi az önértékelési folyamatot. Menedzseli az óvodát. Biztosítja a működéshez szükséges feltételeket a fenntartó jóváhagyásával.

Az óvoda igazgató szakmailag felkészült, pedagógiai, óvodai nevelési-oktatási kérdésekben segíti őt a pedagógiai program. Az óvoda vezetője magas pedagógiai színvonalú munka elvégzését tűzi ki célul a pedagógusa elé, és motiválja is pedagógusát e célok elérésére. A nevelőmunka folyamatosságának biztosítása, színvonalának magatartása az egyik legfontosabb feladata. Az óvodai nevelés pedagógiai alapelvei által a célokat és a feladatokat pontosan meghatározza.

Az intézményben biztosítja a pedagógiai önállóságot, az innovációt. Vezetésével egyre növekszik az intézmény szakmaisága, jogi megfelelése, a nevelő-oktató munka elismerése az óvodahasználók körében.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Az óvodapedagógus elfogadó-, segítő-, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet töltünk be az együttnevelésben. Figyelembe vesszük a gyermeki esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosításának követelményét. Az eredményesebb munkavégzés érdekében továbbképzéseken rendszeresen részt veszünk és az itt szerzett tapasztalatokat beépítjük a gyakorlatba.

Az óvodapedagógus pedagógiai munkájában korszerű szaktudományos ismereteiből az óvodai tevékenységi területek figyelembevételével válogat, és ezt szervesen építi be a tanulási, képességfejlesztési folyamatba. A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamatban a *komplexitást* alkalmazza és kihasználja a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket. A nevelési folyamatot úgy építi fel, választja meg a módszereket, eszközöket, szervezési módokat, munkaformákat, amelyek elősegítik az önálló megtapasztalást, a gondolkodás fejlesztését. A megszerzett ismereteket a tudást különböző helyzetekben, feladatokban való alkalmazását segítse elő. Figyel arra, hogy a gyermekek önálló gondolatait, kreativitását, alkotó tevékenységét kiemelten fejlessze és értékelje. A munkájában a tudatosság, fokozatosság és változatosság szempontjai érvényesítésével.

Felméri a gyerekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát. Hatékony megismerési technikákat alkalmaz. A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket – digitális anyagokat és eszközöket is – széles körűen ismeri. Kritikusan értékeli és céljainak

megfelelően tudatosan alkalmazza őket a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztésére.

Folyamatos önképzéssel meglévő ismereteit bővíti, a korszerű módszerek megismerésére és alkalmazására nyitott, folyamatosan követi a tartalmi szabályozók változásait.

Pedagógusaink felismerik a tanulási és azt kísérő magatartási problémákat, szükség szerint segítséget kér szülőktől, vagy az intézménnyel szerződésben álló logopédustól, fejlesztő pedagógustól és óvodapszichológustól.

Az óvodapedagógusok és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak viszonya szakmához, óvodához, munkatársakhoz, családokhoz, a gyermekek szüleihez, a gyermekekhez meghatározó. Az együttműködés, a munkamegosztás tudatos folyamat. A nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája elengedhetetlen a feladataink hatékony elvégzésében.

A csoportban dolgozó óvónők és dajka jól kialakított azonos szokásrendet és elvárásokat fogalmazznak meg. (dajka-pedagógus).

A gondozót a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Az óvodapedagógus és a gondozó együttműködése:

Célunk az óvónői és a dajkai munkakör összehangolása a pedagógiai munka hatékonysága érdekében és a dajkák nevelőpartneri rangra emelése.

Programunkban konkrétan körül határoljuk azokat a feladatokat, amelyeknél számíthatunk a segítségükre, egyértelművé tesszük a számukra, hogy mely pedagógiai kérdésekben van véleményezési, mely pedagógiai kérdésekben van döntési jogkörük.

A gondozó kompetens szerepköri feladatai:

- Az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése.
- A gyermekekről kapott információk felettesei felé való továbbítása.
- A megszerzett ismeret- és tudásanyag gyakorlati munkába való beépítése.
- Saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítése.
- Lelki egészségének védelme.
- Az óvodapedagógus útmutatása alapján alkalmazza az egyéni bánásmód elvét és a differenciált módszereket.
- Segítse a gyermekek tevékenységét, támogassa az önállóságukat.

- Válják igényükké a rendszeres, folyamatos továbbképzésen való részvétel.
- A továbbképzéseik anyagát alapvető mentálhigiénés ismeretekkel, önismereti, személyiségfejlesztő elemekkel bővítjük.

Pedagógiai asszisztens és gyógypedagógus, logopédus

A pedagógiai asszisztens, illetve gyógypedagógus elsődleges célja az óvodapedagógussal együttműködve a gyermek személyiségfejlesztése.

A beszédhibák korrigálása a logopédus közreműködésével hatékonyan megoldott. Szükség esetén logopédus mellett pszichológus és a gyógypedagógus is segíti a gyermekek fejlesztését.

Feladata

- Az óvodapedagógussal együttműködve a biztonságos, elfogadó légkör megteremtése.
- Az óvodapedagógus nevelői munkájának támogatása.
- A gyerekekkel kapcsolatos gondozási feladatok ellátása, önállósodás támogatása.
- A gyerekek pihenésének szervezéséhez szükséges feladatok ellátása a dajkával együttműködve.
- Differenciált nevelés illetve az egyéni bánásmód feltételeinek elősegítése.
- A pedagógus által tervezett, szervezett tevékenységek előkészítése, az igényeknek megfelelően a tevékenységekben való aktív részvétel.
- A tevékenységekhez használt eszközök rendben tartása.
- A csoport rendjének elősegítése.
- Az óvodai csoportközösség alakulásának segítése.
- Szakmai képzéseken való részvétel, módszertani eszköztár bővítése.
- Kapcsolattartás és együttműködés a szülőkkel, nevelőkkel, a nevelést segítő

Elvárásaink a dolgozók felé:

- Segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd.
- Vidám, felszabadult játéklégtér létrehozásának képessége.
- Jó empátiás készség. Közösségben jól együttműködő.
- Gyermek- és családcentrikusság.
- Környezettudatos szemlélet.
- Egészségnevelésben elkötelezett.

A Csemeteház Óvoda dolgozói összetartó, aktív, vidám közösséget alkotnak, a boldogan játszó gyerekeket helyezi a nevelés középpontjába, felépítve köréje az előkészített, esztétikus környezetet.

3.4.2 Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete a szakhatósági előírásoknak és az óvodákra vonatkozó szabályoknak megfelelően lett kialakítva.

Óvodánk külső, belső kialakításakor elsődleges szempont volt, hogy annak berendezése igazodjon óvodásaink folyamatosan változó fizikai adottságaihoz. A kialakított terek alkalmasak legyenek a gyermekek mozgás és játék igényének kielégítésére a nap bármely szakaszában, számukra hozzáférhető módon.

Az óvoda egész épülete, annak berendezése a gyermekek biztonságát kell, hogy szolgálják. Óvodánk rendelkezik a törvény által előírt kötelező helyiségekkel és eszközökkel, továbbá olyan kialakított helyiségekkel, melyek alkalmasak munkatársainknak a megfelelő munkakörnyezetre, elkülönült, speciális nevelést biztosító helyiségre és a szülőkkel való beszélgetésre.

Ikt alkalmazása: Az óvodapedagógusok felhasználják a modern információfeldolgozási stratégiákat és eszközöket munkájuk során. Példát mutatnak az infokommunikációs eszközök óvodában lehetséges alkalmazására.

Épület és környezete: Óvodánk Budapest XVI. kerületében, kertvárosi részen található, aminek a külső, belső környezete esztétikus, igényes, harmonikus. A jó levegőjű környék sok lehetőséget kínál sétára, kirándulásra, megfigyelésre.

A *csoportszoba* a gyermek elsődleges játszótere. Pedagógiai programunk megvalósításához szükséges, jogszabály által előírt tárgyi feltételekkel rendelkezünk. A gyerekek játékeszközeinek megválasztására nagy gondot fordítunk. Programunk hagyományos óvodai berendezéssel működtethető, különleges eszközöket nem igényel.

A természetes anyagok felhasználásával, a játékok és anyagok folyamatos fejlesztésével mindig igyekszünk a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe venni. Óvodánkban mértéktartóan és igényesen tükröződik a természet szeretete. A színek harmonikus összhangjával a gyermekek testi-lelki szükségleteit, jó közérzetét, gazdag élményszerzési lehetőségét segítjük elő.

Befogadási időszakban megengedjük, hogy a gyerekek behozzák kedvelt otthoni játékaikat az óvodába. A készen kapható játékszereken kívül gondoskodnunk kell különböző játszásra alkalmas anyagok és kellékek gazdag választékáról (változatos színű és minőségű papírok, anyagok, fonalak,

termékek, kavicsok), amit lehet a gyerekekkel együtt gyűjteni és játékot készíthetünk belőlük. A játékhoz és egyéb tevékenységekhez az eszközöket kellő pedagógiai kultúrával kutatjuk fel, melyek az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodnak, és a műveltségtartalmak és az emberi értékek közvetítését szolgálják

Egyéb helyiségek: a gyermekek fejlesztéséhez kialakított, környezetbarát, vidáman feldíszített kiszolgáló helyek. Az integrációt és differenciált nevelést nagyban segíti az óvoda épületéhez közel található kis tornaterem és fejlesztő szoba, amely gazdag mozgásfejlesztő eszközökben bővelkedik, illetve egyéb fejlesztő játékokban. Az óvoda logopédusa és gyógypedagógusán kívül az óvónéniknek is van lehetősége használni ezeket a helységeket.

Tálaló konyha: berendezése korszerű, a szigorú elvárásoknak, a HACCP rendszer követelményeinek megfelelően kialakított.

Óvodánk dolgozóinak a munkavégzéséhez megfelelő, esztétikus *kiszolgálóhelyiségek* állnak rendelkezésre.

Játzókertünkben megtalálhatók a biztonsági követelményeknek a törvényi előírásoknak megfelelő, tanúsított udvari játékok. Itt kap helyet a *konyhakertünk* is, amit a maguk által választott növényekkel ültetnek be és gondoznak a gyerekek.

Óvodánk működési feltételeinek megtartására és javítására a minőségi fejlesztés érdekében folyamatosan cseréljük és bővítjük játék- és eszköztárunkat.

Megfelelő feltételeket biztosítunk az elmélyült tevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez lehetőség szerint a gyermekek bevonásával. A nyugodt légkör, a rendezett környezet mellett biztosítjuk a párhuzamosan végezhető tevékenységekhez, munkaformákhoz/szervezési módokhoz és módszerekhez szükséges tárgyi feltételeket.

3.5 Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján történik és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A napirend, hetirend kialakítása a helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik, kivéve az ünnepek, egyéb programok, sporttevékenységek idejét, melyhez szigorúan ragaszkodunk. A hetirend és a napirend segíti a nevelési tanulási folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését rugalmas alkalmazását

és a gyerekek egyéni fejlesztését. A gyerekcsoport nevelési tevékenységi programjának tervezése a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek.

Az óvodapedagógus a pedagógiai munkáját éves szinten (pl.: éves ütemterv), tanítási-tanulási egységekre (pl.: *tematikus tervre*) és tevékenységekre (játék-, és munkatevékenység) bontva tervezi meg. Különböző szintű tervek szervesen épülnek egymásra

Napirend

Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igényei szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel, a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainknak.

A program pedagógiai szemléletéből adódóan elsődlegesnek tartjuk a gyermek egészségvédelmét, egészségnevelést, a környezetvédelmet, ezért a legtöbb időt a napirendben ezekre a tevékenységekre fordítjuk.

Mivel az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van - az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző dajkával -, ezért a napirend kialakításánál ezt az időigényt is figyelembe vesszük.

A napirendet nem bontjuk kis időszelletekre, mivel a játékot alapvető és legfőbb tevékenységformának tekintjük.

Bár külön nem jelöljük a napirendben, de az egyéni bánásmód áthatja az összes tevékenységünket. Kiemelt figyelmet fordítunk a gyerekekről gyűjthető tapasztalatokra, megfigyelésekre (főleg komplex foglalkozásokon). Az óvodapedagógusok tervezése során figyelembe veszi a pedagógiai folyamat minden lényeges tényezőjét, a gyermekcsoport életkori sajátosságait, a gyermekek érdeklődését, előzetes tapasztalatait, képességeit, a környezeti feltételeket. Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek, foglalkozások tempóját, módszereit, terveit.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessek.

Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelmű szükséges.

JAVASLAT AZ ÓVODAI CSOPORT NAPIRENDJÉRE

Időtartam *	Tevékenység
7.30-12.00	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) ➤ Szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban ➤ Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (teremben, tornateremben, vagy a szabadban) ➤ Ismerkedés a természeti világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában ➤ Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn ➤ Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése ➤ Tevékenységekben megvalósuló tanulás <ul style="list-style-type: none"> ○ Verselés, mesélés ○ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ○ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ○ Mozgás ○ A külső világ tevékeny megismerése ○ Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése
12.00-15.00	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) ➤ Pihenés
15.00-17.30	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) ➤ Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig

A fenntartó a szülők igénye alapján minden évben meghatározza a nyitvatartás idejét, amit a házirendben és az éves munkatervben rögzítünk. Nyáron szervezett udvari élet folyik az óvodában.

Hetirend

A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét. Az óvodapedagógus a gyermekek részére többféle tevékenységet szervez. Megfelelő módszertani kultúrával rendelkezik a gyermekek személyiségének, szűkebb és tágabb környezetének, a gyermekcsoportban elfoglalt helyének megismerésére.

A TEVÉKENYSÉGEK JAVASOLT SZERVEZETI FORMÁI

Tervezetten szervezett tevékenységek	Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek szervezése
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mozgás ➤ Mozgásos játék (mindennapos mozgás) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Játék ➤ Verselés, mesélés ➤ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ➤ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ➤ Mozgás ➤ A külső világ tevékeny megismerése ➤ Matematikai tartalmú tapasztalatok

Javasolt hetirend

délelőtt

délután

➤ Mozgás	➤ Verselés, mesélés	dramatizálás
➤ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	➤ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	gyermektánc
➤ Mozgás	➤ A külső világ tevékeny megismerése	tartásjavító mozgás
➤ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	➤ Verselés, mesélés	bábozás
➤ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	➤ Matematikai tartalmú tapasztalatok	matematikai játékok

3.6 Csoportszervezési alapelvek

A Csemeteház Óvoda csoportja vegyes életkorú, maximális létszáma 25 fő lehet. SNI gyermekek esetében a csoportban 3 főt láthatunk el. Gyermekek az ország egész területéről felvehetőek. Fő szempont, hogy a gyermekeket saját egyéni képességeik kibontakoztatásában megsegítsük és ezt gyermekek között differenciált nevelés keretei között hozzuk létre.

- Madarak és fák napja május 10.
- Gyermeknap május utolsó vasárnapja
- Nagyok búcsúja június első péntek
- Környezetvédelmi világnap június 05.

Óvodapedagógus feladata az ünnepek megszervezésében:

Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, de előzményei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe. Tevékeny várakozás előzze meg.

A gyerekek is vegyenek részt az előkészületben (teremrendezés, ajándékkészítés, ünnepi ruha).

Az ünnep hangulatát emelheti a felnőtt közösség „ajándéka” (bábozás, közös éneklés, színházi előadás). Az óvodapedagógusok és a gondozó közösen tervezzék és szervezzék meg a feladatokat.

3.8 Szakmai dokumentumok

Az intézmény stratégiai dokumentumai az adott időszak oktatáspolitikai céljaival összhangban készülnek. Az operatív tervezés a stratégiai célok hatékony megvalósulását szolgálja, és a dokumentumokban nyomon követhető.

Az óvoda működési keretinek tartalmát az ONAP, a törvények, rendeletek, önkormányzati helyi szabályozások és a közoktatási fejlesztési terv határozza meg.

Intézményünk a törvényi előírásoknak megfelelően teljesítményértékelő programmal rendelkezik.

A vezető éves pedagógiai munkaterve, mely irányítja a csoport éves pedagógiai munkáját.

Továbbképzési program, beiskolázási terv – az óvónők meglévő állandó szakmai érdeklődését továbbképzéseken, tanfolyamokon való részvétel biztosításával segítjük.

Az óvodai program éves nevelési és oktatási tervezése, az óvodapedagógusok által vezetett hivatalos csoportnaplóban történik.

A csoportnapló tartalma: az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvoda igazgató aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Továbbá:

- A gyermekek nevét és óvodai jelét.

- A fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak.
- A nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét.
- A napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket.
- A hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban.
- Nevelési éven belüli időszakonként:
 - a nevelési feladatokat,
 - a szervezési feladatokat,
 - a tervezett programokat és azok időpontjait,
 - a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat a következő bontásban:
 - ✓ verselés és mesélés,
 - ✓ ének, zene, énekes játék, gyermektánc,
 - ✓ rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
 - ✓ mozgás,
 - ✓ a külső világ tevékeny megismerése,
 - ✓ matematikai tartalmú tapasztalatok.
 - az értékeléseket, reflexiókat,
- A hivatalos látogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását.

3.9 Mérés, értékelés

Gyermek-fejlődési napló

Tartalmazza: Anamnézist; a gyermek egészségi állapotával kapcsolatos dokumentumokat; családlátogatás, beszoktatás tapasztalatait; fogadóórák témáját és alkalmait; szülői tájékoztatás idejét, tartalmát.

Belépéskor, utána félévente dokumentáljuk a gyermekek aktuális fejlettségi fokát, egyéni fejlődési ütemét, értelmi, beszéd, hallás, látás, mozgásfejlődését. A fejlődést elősegítő intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

- Az intézményben folyó nevelési – oktatási munka alapjaként a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik. A gyermeki

teljesítményeket folyamatosan követik, dokumentálják, elemzik, és az egyes évek értékelési eredményeit összekapcsolják, szükség esetén fejlesztési tervet készítenek.

- Programunk fontos eleme, jogszabály szerint, az óvodás gyermekek fejlődésének folyamatosan nyomon követése, az egyéni „személyiség lapok” vezetése. Indokolt esetben kezdeményezzük, a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét. Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Feljegyezzük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Az 5.-6. életévüket betöltött gyermekek esetében **DIFER mérést** végzünk. A felmérések alapján a mutatkozó eltéréseket a gyermekhez igazodva szükséges korrigálni. Fontos, hogy az óvodapedagógus vezesse, és az ebben rögzített információkat folyamatosan felhasználja munkája során.

Fontos hangsúlyt fektetünk a gyermek fejlődési eredményeinek javítására. A mérések eredményeit a gyermekek fejlesztése érdekében használjuk fel.

Logopédiai szűrés minden 5.életévet betöltött gyermeknél megtörténik. Az óvoda keretein belül lehetőség van további logopédiai és gyógypedagógiai tesztek felvételére is, amennyiben indokolt valamelyik gyermeknél.

4 Óvodánk kapcsolatai

Kapcsolat az óvodába lépés előtti intézménnyel:

A Csemeteház Családi Bölcsődével a kapcsolat mindennapos, hiszen közösen használják a gyermekek az udvart. A kisebbek megismerkedhetnek az óvónőkkel így a későbbiekben, aki az óvodai csoportba kerül, nagyon könnyedén beszokik. Közös programok alkalmával a bölcsődések meglátogatják az óvodai csoportot.

Kapcsolat az óvodai élet során:

- Az intézmény fenntartójával. Folyamatos a kommunikáció, állandó jelenléttel segíti az óvodai mindennapokat.
- Pedagógiai Szakszolgálat intézményeivel. A sajátos nevelési igény illetve beilleszkedési-tanulási-, magatartás zavar tényét kizárólag a szakértői és rehabilitációs bizottságok

állapíthatják meg, komplex - orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai - vizsgálat alapján és a vezető tartja a kapcsolatot, alkalmanként szükség szerint.

- Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal. A vizsgálatokkal kapcsolatban információ átadás, információ kérés keretében tartjuk a kapcsolatot.
- Kormányhivatalokkal és a Tankerületekkel. Rendszeres ellenőrzéseken veszünk részt, probléma esetén telefonos kapcsolattartásra van mód az óvoda igazgatóján keresztül.
- Az egészségügyi szervezetekkel. A nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a rendszeres egészségügyi vizsgálatok megszervezése, rendszeres védőnői és fogászati szűréseken vesz részt az óvoda.
- Általános iskolák óvodásoknak szóló programjait továbbítjuk a szülők felé.

Kapcsolat az óvodai élet után:

Az általános iskolákkal az intézményváltás kapcsán tartunk kapcsolatot.

5 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

5.1 A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.

b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.

c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.

d) A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

A rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység célja és feladata

- A hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- Különböző funkciók egyensúlyának megteremtésére való törekvés.
- A szükséges, speciális eszközök használatának elfogadtatása, használatuknak megtanítása.
- Egyéni sikereket segítő funkciók fejlesztése.
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A fejlesztés magába foglalja a sajátos nevelési igény típusának megfelelően a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. *A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.*

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

5.2 Integrált nevelés megvalósulása

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda feladata:

- pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vegye a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus segíti.

Közreműködik:

- a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésében,
- óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésében és folyamatos tanácsadásában,
- a szülők és az óvoda együttműködésének figyelemmel kísérése.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A gyermekek fejlesztésének sikerkritériuma

- a gyermekek beilleszkedése,
- az önmagához mért fejlődése.

Ezek megvalósulásához a következők járulnak hozzá:

- az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet
- a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- a „sérülésspecifikussághoz” igazított módszerek, módszerkombinációk megválasztása,
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség)

- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

Az együttneveléshez szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe,
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja,
- az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel,
- a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra,
- a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában,
- tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Az egyéni és csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a fejlesztő szakemberek együttműködése szükséges.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A gyermek életkorától eltérően az anyanyelv elsajátítási folyamata akadályozott a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt.

A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlanága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A beszéd fogyatékos gyermek fejlesztése:

- középpontban az anyanyelvi nevelést áll,
- aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján,
- az egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel valósuljon meg.

Az óvodai nevelés, fejlesztés kiemelt feladata:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása,

- az érzelmi élet fejlesztése egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkal való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Jellemző rájuk:

- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,
- aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.
- a kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen.
- meg kell előzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulását,
- meg kell alapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell és a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermekek

A szakvéleménnyel rendelkező gyerekek befogadását, tudatos felkészülés előzi meg a szülővel, gondviselőkkel együttműködve. A gyerekek egyéni fejlődését a fejlesztő teammel szoros együttműködésben követjük, tervezzük és szervezzük, ezzel támogatva a differenciált nevelés és egyéni bánásmód ideális feltételeinek megteremtését.

Kiemelten tehetséges gyermek

A gyermek egyéni fejlődésének támogatása a gyermek megismerésével kezdődik. A szülővel, gondviselővel együtt feladatunk, hogy megteremtsük azokat a tárgyi és személyi feltételeket, melyben a gyermek szabadon megnyilvánulhat és kifejezheti önmagát, kibontakoztathatja erősségét, tehetségét. Ugyanakkor fontos, hogy a kiemelten tehetséges gyermeket gondos figyelemmel kísérjük és támogassuk egész személyiségfejlődésében, szocializációjában.

6 Az óvodai élet tevékenységi formái, az óvodapedagógus feladatai

6.1 Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az óvodás gyermek társas kapcsolatának és játéktartalmának alakulása az óvodába lépéstől az iskolába lépésig tart. Az óvodánkban előtérbe helyezzük a szabad játékot. A játék a legfőbb tevékenységi forma, mely az egész óvodai nevelést átszövi.

A gyermek társas élete a kevés számú csoportoktól a nagyobb létszámú csoportokig fejlődik.

A személyes élet és a legszűkebb környezet életének visszatükrözésein túl, megjelenik a társadalmi élet visszatükrözése is.

Célunk: a játék segítségével gyermekeink testileg – lelkiileg egészséges, érdeklődő, kreatív, érzelmekben gazdag, együttműködő, türelmes személyiséggé váljanak. Fejlődjenek értelmi képességeik, készségeik, érzelmi és erkölcsi tulajdonságaik, és hozzájáruljunk élményeik feldolgozásához.

Feladatunk: a játékhoz biztosítani a megfelelő légkört, helyet, időt és eszközöket. A felnőtt jelenléte – egész nevelői ráhatásának részeként – hat a játékra, segítheti a gyermekek játékát. A játék fejlesztő hatásának teljes ismerete, nélkülözhetetlen az óvodapedagógus tervező és megvalósító munkájához. Az óvodapedagógus folyamatosan megfigyeli: a gyermeki játék formai, tartalmi jellemzőit, a játéktevékenység időtartamát, mélységét, szintjét, tartalmi gazdagságát, társas kapcsolatok minőségét, szintjét, magatartásformáit.

Az óvodapedagógusok feladata az élményszerzés lehetőségének megteremtésében:

- Gyakorló vagy funkciójáték
- Építő játék
- Szerep (utánzásos) játék
- Dramatikus játék
- Mozgásos játék
- Szellemi, alkotó játékok
- Népi játékok

A játék anyanyelv fejlesztő hatása:

A gyermekek egész napját átható játék állandó kommunikációs lehetőséget teremt. A játék érzelmi töltete kiváló teret biztosít az anyanyelvi fejlesztés számára, ezért az óvodapedagógus segítő, szervező, irányító tevékenysége erőteljesebb hatású, mint más tevékenységeknél. A nyelvi gyakorló játékok (ciklikus sorok, népi bölcsőorigmusok, göcögtetők, lovagoltatók, ringatók) biztos alapokat adnak a nyelvi kifejező készséghez.

A szerepjátékok és dramatizálás anyanyelvfejlesztő lehetőségei:

- A felnőttek szerepének utánzása, a szerep átadása a szerepjátékok során.
- Népi játékok (csúfolódók, kiszámolók, kikérők) játszása, párbeszéd átmenelése.
- Egyszerű mozgás- és akusztikus sorok lejátszása dramatikus játék keretében.
- Mesehallgatás során megragadott szituációk dramatikus játékaik.
- Versek, énekek szövegtartalmának megfelelő dramatikus játékok.
- Szituációk eljátszása bábokkal, a bábok mozgatása, beszéltetése.
- A természeti és a társadalmi valóság leképezése, modellálása.
- Szerepjátékokhoz tereptárgyak, építmények konstruálásának megbeszélése.
- Az építés, a konstruálás kommunikációs formái, a kérdés és csere nyelvi fordulatai.

- A játékok szabályainak megismerése és használata (pl.: ciklikus sorok, szótöredékek, szósorok, bővülő mondatok, ritmikus játékok, kiszámolók).
- Szabályok felismerése és konstruálása különböző percepciófejlesztő játékokban.
- A ismétlődő szabályosság felismerésével (pl. felelgetős) új szabályok alkotása.
- Mozgásos szabályjátékok (ugróiskola, labdaiskola, erőjátékok) nyelvi megfogalmazása.

Alapelvünk, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget teremtsünk a gyerekeknek az elmélyült játékhoz. Ezért napirendünket ennek megfelelően szervezzük. A laza, rugalmas időbeosztás, a kiegyensúlyozott, nyugodt légkör, a vidám hangulat, az érdeklődést kiváltó ingerek és különféle játékeszközök biztosításával elősegítjük, hogy a gyerekek spontán játéktevékenysége kialakuljon.

A játékok szervezésében, tartalmában, az események eljátszásában a gyerekeknek teljes önállóságot engedünk. A képzeletükre bízunk a játék menetét, a szerepmegvalósítást, a játékeszközök és a hely megválasztását.

Az eszközök sokoldalú felhasználását megengedve elősegítjük kreativitásuk, képzeletük fejlődését.

Óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek játékának megfigyelése és elemzése személyiségük megismerése érdekében.
- Az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak alakítása játék során.
- A társas kapcsolatok, egyéni kötődések támogatása. Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.
- Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása.
- A játékok gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. Ez legyen áttekinthető, a játékfajták lineáris fejlődési sora – függetlenül a korcsoporttól – legyen megtalálható, az alapjáték és tartozékai kerüljenek egy helyre, ügyeljen a játékok optimális mennyiségére és a játékok cseréjére.
- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek elhelyezése olyan módon, hogy a gyermekek bármikor szabadon választhassák.
- Különböző tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése, például homok-asztal, a játékkal kapcsolatos szabály alakítása.
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék.

- A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása (pl. henger bújáshoz, fűles labda).
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek számára.
- A gyermekek ismeretében élményként előhívó tárgyakra való gondoskodás.
- A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz.

Differenciált nevelés feladata

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, köztük a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése

- Egyéni, speciális igényeknek megfelelő környezet kialakítása.
- Motiváló pedagógiai terek kialakítása.
- Játékeszközök adekvált használatának segítése, támogatása, ami elősegíti a későbbi önálló tevékenységet.
- Szabad játék kísérése által, a cselekvésbe ágyazott, spontán tapasztalatszerzés támogatása.
- Sokoldalú élmények biztosítása a gyermek sajátos igényeihez igazodva.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Örömmel, önfeledten játszanak.
- Képesek legyenek egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Építmény lemásolására képesek.
- Képes élményeit eljátszani.
- Szívesen vállalnak szerepet.
- Betartják a társas viselkedés elemi szabályait.
- Szabályjáték során betartják a szabályokat.
- Másokat is figyelmeztet a szabályok betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykednek.
- Játékukban elmélyültek, kitartóak.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.

6.2 Verselés, mesélés

Célunk: A kultúra közvetítése a 3-7 évesek szintjén, a versek, mesék világával, az anyanyelvi nevelésnek az egyik legfontosabb eszközével.

Feladatunk: a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése. A magyar kultúra értékeinek átörökítése. A szülők nevelési szemléletének formálása.

A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához és anyanyelvi neveléséhez.

Óvodánkban fontosnak tartjuk a gyerekversek, mesék, történetek mindennaposságát, az előadásmód személyes varázsát. A gyermekek érzékeljék az irodalmi alkotások hangulatát, éljék át a szöveg humorát. A mesék erkölcsi mondanivalóját szólásokkal, közmondásokkal erősítjük meg. A bábozás megszerettetésére is nagy gondot fordítunk. A bábozást, mint módszert, rendszeresen alkalmazzuk a mesék és versek bemutatáskor. Elvünk, hogy a gyermekek kevés verset tanuljanak meg, de azt tudják elmondani jó hangsúlyozással, érthetően. Javasolt tartalom:

3-4 évesek	Mondókák, mondókamesék, formulamesék, állatmesék, történetek, rövidke versek; ismerkedés a képes-mesés könyvekkel.
4-5 évesek	Mondóka, hangutánzó mese, párbeszédese mese, láncmese, egyszerűbb szerkezetű tündérmese, történetek, versek.
5-6-7 évesek	Kiszámolók, felelgetők, versek, állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék.

A napi tevékenység során az óvónő többször is mondhat – a helyzethez illő – mondókát, rövid verset, mesét, kitalált történetet. A főleg 3-4 éves korban nagy jelentőségű testi kapcsolat iránti gyermeki igény kielégítésén túl a simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók ritmusa, lüktetése, egyszerű szövege nyugtatóan hat a gyermekekre. Az óvodapedagógus közvetítsen a gyermekeknek a természeti környezetet megjelenítő irodalmi alkotásokat (mese, vers, elbeszélés). Teremtsen alkalmat arra, hogy a gyermekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket, de adjon lehetőséget az általuk kitalált történetek elmondására is, vagy a már ismertek másfajta cselekményszövéseire, befejezésére is.

Törekszünk arra, hogy a vers iránti érdeklődés belülről fakadjon, érzelmi alapon és esztétikai élményen nyugvó legyen. A vers, mese bárhol elmondható: buszon, múzeumban, séta közben, erdőben.

Eszköz: a tevékenység motiválásához, figyelem tartósságának a megteremtéséhez használt bármilyen figyelemfelhívó eszköz.

Óvodapedagógus feladata:

- Változatos irodalmi élmények közvetítésének feltételeit megteremti.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag igényes kiválasztása.
- Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból választás, ezen túl mai kortárs irodalmi művekből és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeiből.
- Az irodalmi élmény befogadásához szükséges „szertartás” kialakítása. Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére. Szívesen dramatizál, bábozik. Kiegészítő és bábesszközöket barkácsol.
- A gyermekek mese- versalkotásra ösztönzi.
- Képeskönyvek elérhető magasságba helyezi.

Differenciált nevelés feladata

- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, köztük a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése
- A gyermek sajátos igényeihez, képességéhez igazodó mese választás.
- A mindennapok történeiseiben való eligazodást, élmények, érzések feldolgozását szolgáló történetek választása.
- A történetek feldolgozása illeszkedik a gyermek speciális igényeihez.
- Önkifejezés támogatása speciális eszközökkel

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Önálló vers- és mesemondás, a szöveghűség mellett az alkotó fantázia is megjelenik, a bábozást odaillő szöveggel kíséri.
- A természeti környezet szépségeinek megfogalmazásakor megjelenjenek a versekből, mesékből ismert jelzős szerkezetek.
- Önállóan mesélnek, mely feloldja gátlásait és előkészíti a jó tempójú hangsúlyos olvasást.
- Az irodalmi művek erkölcsi tanulságait felismeri.

- Igénylik a könyvek esztétikumát és belső tartalmi mondanivalóját. („miről szól, miért tetszik?”) Ismer és szeret néhány gyermekkönyvet, használja a könyvtárat.

6.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk: a gyerekek szívesen énekeljenek, mondókázzanak, játszanak énekes játékokat, a zenélés örömet nyújtson számukra és másoknak is. A gyerekekben az éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, a zenei képességek fejlesztése, a zenei ízlés formálása és az esztétikai fogékonyság alakítása. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.

Feladatunk: megismertetni a gyermekekkel minél több mondókát, gyermekdalt, énekes játékot, komponált gyermekdalt, népi mondókát és népdalt, a saját korosztályuknak megfelelően. Törekszünk a zenei nyelvi képességeik fejlesztésére, illetve a hallás fejlesztésére, zenei képességfejlesztő játékokkal kiegészítve. A népdaloknak, a néptánc elemeinek és a népszokásoknak a megismerése és gyakorlása a hagyományok továbbélését segítik. Óvodánknak egyik sajátos feladata: Kodály Zoltán módszerei alapján a Forrai Katalin ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés.

A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a néptánc, népi játékok megismerésére is.

A zenei nevelésre a nap bármely szakaszában lehetőség nyílik, a különféle tevékenységekhez kapcsolva, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Módszer: a zenei anyanyelvvél, a szókincs bővítésével, a hangok, a ritmus, a zene iránti érdeklődés felkeltésével, a befogadásukra való képesség megalapozásával, a dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának, szépségének és a közös ének örömeinek felfedezésével, esztétikai fogékonyság, igényesség, a zenei ízlés kialakításával, közös éneklés ösztönző erejének segítségével zenei tehetségüket szeretnénk kibontakoztatni. A hangadásban kevésbé jártas gyermekek is sikerélményhez jutnak a ritmusok megjelenítésekor, játékokban, mondókák megismerésekor.

Eszköz: elsődleges eszköz az óvodapedagógus és gyermekek hangja, érzékszervei.

A tiszta, megfelelő hangmagaságban való énekléshez használni kell a hangvillát, mert nem megengedhető a gyermekek hangterjedelmét megerőltető dalkezdés.

A bábok segíthetik a zenei nevelést, akár a szimbolikus eszközök. A ritmushangszerek kiválasztásakor ügyelni kell arra, hogy ne legyen zavaró a hangok sokasága, mert ritmus, egyenletes lüktetés vendéghangok megszólalásával nem érzékelhető tisztán.

Az óvodapedagógusok bátran használják az ütős, fúvós hangszereiket zenehallgatáskor. Eredmény a közös többszólamú zenehallgatás, ünnepi megemlékezéskor és a lehetőségek megteremtésével év közben.

Óvodapedagógus feladata:

Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.

3-4 évesek	<p>A dalok hangterjedelme ne lépje túl a tiszta kvint távolságot, lehetőleg egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozásával.</p> <p>A játékok elsősorban kétszemélyes (óvónő a gyerekkel) jellegűek, illetve egyszerű utánozó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek.</p> <p>6-8 mondóka, ölbeli játékok, 10-15 énekes játék, 1-2 műdal</p>
4-5 évesek	<p>A dalok hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot, hangkészletében lehetőleg ne legyen félhang.</p> <p>A negyed és a páros nyolcad mellett a negyed szünet és szinkópa is előfordulhat.</p> <p>A játékok csoportos jellegűek: körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó.</p> <p>4-5 új mondóka, 12-15 énekes játék, 2-3 műdal</p>
5-6-7 évesek	<p>A dalok hangterjedelme változatlanul nagy hatod távolságban mozogjon, de hangkészletében már megjelenhet a félhang is (fá és ti). A negyed és nyolcad mellett megjelenhet a tizenhatod is.</p> <p>Ismerjenek meg újabb játékformákat: kapus, hidas, sor és ügyességi, esztétikus mozgást igénylő párjátékok.</p> <p>4-7 új mondóka, 15-18 új énekes játék, 3-4 alkalomhoz illő műdal</p>

- Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása: szüreti multság, pásztorjáték, farsang, kiszézés, pünkösdlő, lakodalmás.
- Ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és a harmonikus, szép mozgás alakítása.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- Friss levegő biztosítása.
- A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elengedő hely kialakítása.

- A játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása.

Óvodapedagógusi feladatok korcsoportonként, a hallás – és ritmusérzék fejlesztése terén:

3-4 évesek csoportjában	<p>Fejleszti hallásukat magas-mély reláció, halk-hangos különbségek felismertetésével.</p> <p>Motívum-visszhang, egyszerű dallammotívumok visszaénekeltetésével.</p> <p>Hangszerek hangjának, eltérő zörejhangok felismertetése és megkülönböztetése.</p> <p>Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés, tempókülönbségek (gyors-lassú) érzékeltetésével, játékos mozdulatokkal.</p> <p>Egyszerűbb táncmozdulatok utánzásos elsajátíttatása.</p> <p>Ütős hangszerek, egyszerű ritmushangszerek használatának bemutatása és gyakoroltatása.</p> <p>Ritmusmotívumok – egyszerű beszélt és énekelt – visszatapsoltatása.</p>
4-5 évesek csoportjában	<p>Fejleszti hallásukat az oktáv és kvint távolságok érzékeltetésével.</p> <p>Halk-hangos megkülönböztetésével, beszéd, ének és taps formájában.</p> <p>Zenei emlékezetüket dallamfelismeréssel, dallambújtatással fejleszti.</p> <p>Finomabb zörejek, egymás hangjának és a természet hangjainak felismertetése.</p> <p>Az egyenletes járás és tapsolás összhangjának megteremtésével fejleszti ritmusérzéküket.</p> <p>Gyors-lassú tempótartás képességének alakítása beszéd, ének és mozgáson keresztül.</p> <p>Táncos jelleg mozdulatok alakítása.</p> <p>Ritmushangszerek használatával a szem-kéz koordináció és finommozgás alakítása.</p> <p>Ritmus és dallam motívum visszatapsoltatása és visszaénekeltetése.</p> <p>Dallamfordulatok kitalálására ösztönzés.</p>
5-6-7 évesek csoportjában	<p>Fejleszti hallásukat a magas-mély dallam vonalának térbeli érzékeltetésével.</p> <p>Gyors-lassú és a halk-hangos fogalompárok együtt gyakoroltatása.</p> <p>Dallamfelismertetés kezdő motívumról vagy belső motívumról.</p> <p>Dallambújtatás gyakoroltatása hosszabb és rövidebb egységekkel.</p> <p>Motívum visszaénekeltetése kitalált szöveggel csoportosan és egyénileg.</p> <p>Sokféle zörejek és zenei hangok felismertetése, kis eltérések, irányok, távolságok, közeledések, távolodások függvényében.</p> <p>Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés és ritmus megkülönböztetésével és összekapcsolásával.</p> <p>Dallam felismertetése a dal ritmusáról.</p> <p>Gyors és lassú tempó tartatása mérőegységnek megfelelően, negyed, nyolcad lépéssel.</p>

	<p>Esztétikus, együtemű mozgás fejlesztése, változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakoroltatása.</p> <p>Tánc közben a zene ritmusának, lüktetésének átvételére motivál.</p> <p>Törekszik arra, hogy táncban a párok összehangoltan, és a több pár egymáshoz igazodjon.</p> <p>Változatos ütőhangszerek használatával a dalok ritmusához alkalmazkodás képességének fejlesztése.</p> <p>Dallammotívumok hangsúlyainak kiemeltetése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal.</p> <p>Ösztönzi saját szövegű dallam kitalálására, zenei kérdés – felelet játékra.</p>
--	--

Differenciált nevelés feladata

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, köztük a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése

- Zenei alapképességek elsajátításának támogatása speciális eszközökkel.
- Mondókák, dalos játékok eljátszásának, mozdulatok elsajátításának segítése.
- Ritmus, egyenletes lüktetés érzékeltetése speciális eszközökkel, technikákkal.
- Dallamok elsajátításának segítése, tevékenységbe ágyazott módon, zenei, éneklő környezet biztosításával.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Örömmel, szívesen játszanak dalos játékokat.
- Bátran énekeljenek, akár egyedül is.
- Korukhoz képest tisztán énekeljenek.
- Zenei érzékenységük, fogékonyságuk életkorának megfelelő.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat: halk-hangos, gyors-lassú.
- Mozgásuk esztétikus, ritmust követő.
- Auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett.
- Szívesen hallgatnak zenét. Felismerik néhány hangszer hangját.
- Képesek érzékeltetni az egyenleges lüktetést.
- Maguk is képesek egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum).
- Ismerik a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, ritmusokat.

6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célunk: a kreativitás kifejlesztése a környező valóság modellálására, a manuális készségek fejlesztése, az alapvető ízlés, kritikai és önkritikai érzék fejlesztése. A helyes ceruzafogás elsajátítása.

Feladatunk: a tárgyak, jelenségek pontos megfigyelése, megjelenítése inspirálja a képzeletet, az élmények ábrázolása változatos technikával kitűnően fejleszti a gyermekek személyiségét. A saját alkotás és önkifejezési képesség kialakítása, a természet, a saját környezet szépségének felfedezése, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka anyagaival és technikájával való személyes tapasztalatok a tehetséggondozás eszközei is egyben.

Kiemelt feladat a megfelelő figyelem és az utánzási készség alakítása, az életkori sajátosságoknak megfelelő akarati tulajdonságok erősítése.

- Ismerkedés az alkotási technikákkal, azok anyagaival, az anyagok adta lehetőségekkel.
- A fej, az arc, egyéni jellegzetességek megfigyelése tükör segítségével, a verbális és képi megfogalmazások, a fej gömbölyűségének ábrázolása gyúrható anyagokkal, a síkban.
- A test és fő részei megfigyelése (nagyalakú tükör, tapintás, simítás), a test összeállítása formákból, formázás gyúrható anyagokból, a testek ábrázolása.
- Mozgás és cselekvésábrázolási kísérletek.
- A szűrés és lyukasztás technikájának elsajátítása.
- Képzőművészeti alkotások szemlélése, családapbrázolások.
- Járművek szemlélése (Közlekedési Múzeum), újraalkotása, az élmények képi megfogalmazása járművek modellezése gyűjtött anyagok felhasználásával.
- Meseillusztrációk készítése, választott technikával, mesealakok formázása, gyúrható anyagokból, készítése természetes anyagokból, fakanálbáb, egyéb báb és fejdísz készítése.
- Terep és táj alkotása, benne saját készítésű tereptárgyak, növény és állatfigurák.
- A nyomdázás technikájának elsajátítása, nyomdakészítés, nyomatkészítés.
- Ajándékkészítés és csomagolás (papírhajtogatás, kötözés).
- Kiállítás rendezés és szervezés az alkotott gyermekmunkákból.

Módszertani alapelvek:

- Folyamatosan álljon rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű anyag, eszköz.
- A gyermekek alkotása személyes jellegű, pozitív érzelmű legyen.
- A gyermeki alkotást kezeljük értéként.
- A gyermeki önkifejezés önkéntessége domináljon.
- Az óvoda értékrendszere a gyermeki és szülői ízlés formálója is legyen.
- Valósuljon meg a rajzolás, mintázás, kézi munka közösségformáló ereje. Kerüljön előtérbe a látási, mozgási, tapintási, szaglási, hallási érzékelés összerendezettsége.

- Vegyük figyelembe az egyes gyerekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket. Nem kell (és nem is lehet) egy szintre hozni őket.

Módszer: figyelmesség, segítőkészség, önzetlenség az ábrázolási eszközök megosztásában. Értékek felfedezése a társak munkáiban. Aktív közreműködés a környezet szépítésében. Vizuális tapasztalatok előhívása alkotás közben.

Eszköz: nagyon fontos a természetes anyagok – bőr, szőr, toll, leveles ágak, gyökerek, szárok, termések, kövek, kavicsok, homok és talaj használata, ezek tüzetes megfigyelése. A papírok (selyem-, csomagoló-, hullámpapír, írólap, rajzlap, karton, papírszalvéta, dobozok) könnyű alakíthatóságuk miatt kedvelt manuális anyagok. A gyúrható anyagok: agyag, vizes homok, lisztgyurmák, színes gyurmák nagyon jól fejlesztik a kéz finommozgásait. Kitűnően alkalmazhatjuk a színes és igényes könyveket, művészeti kiadványokat, képeket, képeslapokat.

Színezéshez használt anyagok: bogyók, levelek, vásárolt színezők: festékek, (víz és tempera) kréták, ceruzák. Gyöngyök: fa, üveg, agyag, termés, műanyag. Ragasztók: csiriz, főzött ragasztók, (tapétaragasztó, enyv) csíkragasztók. Egyéb eszközök: drótok, anyagok, madzagok és zsinórok, vágóeszközök, szűrőeszközök, simítóeszközök, kaparóeszközök.

Óvodapedagógus feladata:

- Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára.
- Az ábrázolás munka eszközeit a gyermekek által elérhető helyen legyen.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra.
- Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, védőköpeny használata, kézmosás, védő asztalterítő.
- A higiéniai szokások betartását figyelemmel kíséri.
- A 3-4 évesekkel megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alaptechnikáját, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- A 4-5 éves gyermekek körében formálja a képalkotást, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfüzés alapjait.
- Az 5-6 éves gyermekeknél a képalkotás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíti (pl. mozaik, kollázs, nyomatok) és megismerteti a szövés technikáját, valamint a többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást.

- Az óvónő bemutatja a gyermekeknek az életkoruknak és egyéni érdeklődési körüknek megfelelő műalkotásokat, a Budapestre jellemző épületeket, hidakat.
- A gyermekeket rácsodálkoztatja a szépre, esztétikusra.
- A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja.
- Ösztönzi a gyermekeket a színek széles skálájának használatára.
- Az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, egy-egy inspiráló eszközzel segíti.
- Az 5-6-7 éves gyermekeknek saját eszközt és saját gyűjtődossziét biztosít.
- A váratlan eseményeken alapuló ábrázolási kedvet rugalmasan kezeli.
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra.
- Támogatja a gyermekek kezdeményezését csoportos alkotásra.
- Balkezes gyermeket nem erőltet jobb kézzel való munkálkodásra.
- Az ábrázolás során különösen figyel a diszgráfia tüneteire, észleléskor jelzéssel él a pszichológus felé.
- Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt, szükség esetén 3 oldalú ceruzafogót ad a gyermekeknek.
- Mintázáshoz többféle anyagot is használ (vizes homok, gyurma, agyag, gipsz).
- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal, kiegészítőkkal növeli (*termések, magvak, fűszerek, szárított és préselt növények*).
- A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása során formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.

Differenciált nevelés feladata

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, köztük a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése

- A kézműves eszközök megfelelő használatának segítése.
- A vizuális kommunikáció támogatása egyéni, speciális eszközökkel.
- Finommotorika, valamint a szem-kéz koordináció kiemelt fejlesztése.
- A nyomhagyás élményének erősítése változatos technikákkal.
- Motiváló eszközök és környezet kialakítása, képi kifejezőmód, önkifejezés támogatása.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- Élményeit képes megjeleníteni.
- Szem-kéz mozgása összerendezett.

- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni.
- Ismeri a hat alapszínt, azt bátran használja.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, intermodalitása korának megfelelő.
- Szívesen alkot közösen a többi kisgyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.
- Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.
- Alkotás közben ügyel környezetére és saját maga, munkája tisztaságára.
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét.
- Térlátása korának megfelelő.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt alkotni.
- Ismer 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat.
- Vonalvezetése balról jobbra halad.

6.5 Mozgás

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

Célunk: a mozgásigény minőségi kielégítése, a szabad egyéni és az együttes mozgás örömforrásának élményszerű megélése, a szervezett testneveléssel a testtartás javítás és a mozgáskoordináció fejlesztése, játékos – mozgásos vetélkedőkkel a testi ügyesség erősítése.

Feladatunk: Mozgásigény kielégítése, mozgásöröm átélése az óvodai nevelés minden napján. Balesetmegelőzés a megfelelő környezet biztosításával. Erkölcsi nevelés, egészséges életmód kialakítása. Tudatos mozgásfejlesztés szabad levegőn is, mozgásos játékok beépítésével. Testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése, változatos eszközök alkalmazása. Nagymozgás és finommotorika fejlesztése, fegyelmezett mozgás elősegítése. Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése. Tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba.

A mozgásfejlesztés területei:

- Szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgása közben.
- Szervezett mozgás.

- Mindennapi mozgás.

A mozgás helyszínei: csoportszoba, udvar, vagy a közeli sportcentrum tornaterme. Az udvaron való tartózkodás, a levegőzés, nyári hónapokban a pancsolás, a foglalkozások szabadban történő megtartása, a rendszeres kirándulások, túrák mind jelen vannak, és hozzásegítik a gyermekeket az edzettség megszerzéséhez.

A saját test megismerését elősegítő gyakorlatok:

A test koordinációjának, személyi zónájának kialakítása:

- Az oldaliság tudatosítása mozgásos gyakorlatokkal.
- Keresztezési gyakorlatok (a két test fél mozgásainak összerendezése).
- A test elülső és hátsó részeinek megismerése.
- Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása.
 - A balról-jobbra haladás irányának kialakítását fejlesztő gyakorlatok: a szemmel végzett finommozgás-koordinációs gyakorlatok.
 - A tér észlelése mozgásos gyakorlatvégzés közben: alapvető téri irányok megismerése saját testéhez, másik személyhez, tárgyakhoz viszonyítva.
 - Az egyes érzékelési területek fejlesztése mozgás segítségével: tapintásérzet, nyomásérzet, mozgásérzés saját testén.

Eszköz:

A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért elsősorban a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket biztosítjuk a csoportszobában is. Ezek az eszközök lehetnek a játszóvár csúszdáival, létrával ellátva, textil alagút, zsámolyok, tornapad, de akár tornaszőnyegek és a csoportszoba asztalai is felhasználhatók erre a célra. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó, mászó, bújó játékokat.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs barkácsoló tevékenységek is.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább hintázó, ringató, pörgő mozgások közben valósul meg. Erre a célra nagyon jól használhatók az Ayres-terápia eszközei, különböző hinták, a nagy fizioterápiás labda, a füles labda, az ugróasztal, a lépegető, az elefánttalp, a billenő forgó korong.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetősége nyílik ennek a spontán fejlesztésére, például ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás.

Az udvari játék során a mozgás serkentésére minden fejlettségi szinthez gondoskodunk eszközökről és lehetőségekről, így minden kisgyermek saját szabad választása alapján tevékenykedhet. Mászhat, bújhat, járhat, egyensúlyozhat és mérleghintázhat. Tapasztalataink szerint szívesen próbálkoznak biciklizéssel, ehhez 2 és 3 kerekű biciklit biztosítunk. A balesetek elkerülése érdekében a gyermekekkel közösen kialakítjuk a biciklizéshez kapcsolódó szabályokat.

A bátorság, ügyesség, erőnlét kipróbálását teszi lehetővé a többfunkciós mászó vár. A labdajátékok sokaságát választják, például kosárra dobás, foci, kidobás.

Óvodapedagógus feladata:

- A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe.
- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, illetve szükség esetén felkeltése.
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése.
- A baleset elkerülésének érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.
- Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron.
- A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.
- A mozgásfejlesztés anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.
- A játék, játékosság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon.
- Oldaliságot jelző csuklópánt használata.
- Tiszta, jó levegő biztosítása a mozgás alatt.
- A futások, ugrások, dobások lehetőség szerint az udvarra történő szervezése (arra az évszakra tervezi be, amikor már jó idő van).
- Tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciál, figyelembe veszi az egyéni fejlődési jellemzőket.
- Szükség esetén a gondozó segítségének igénybe vétele (baleset elkerülése).

- Odafigyelés a gyermekek optimális terhelésére.
- A mozgásfejlesztésben elegendő időt hagy a gyakorlásra, illetve megadja a lehetőséget a tevékenységből való kilépésre.
- A mozgásfejlesztő tevékenység szervezése biztosítja a folyamatos mozgás lehetőségét, kiküszöböli a várakozási időt.
- Kiemelt prevenciós feladatok megvalósítása: nagymozgás fejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma fejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése.

Differenciált nevelés feladata

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, köztük a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése

- Egyéni fejlesztési terv készítése.
- Sajátos mozgásfejlesztő eszközök használata.
- A szabad mozgás feltételeinek megteremtése, motiváló környezet kialakítása.
- A közösséggel együtt végzett mozgásos játékokba bevonódás segítése, támogatása, speciális pedagógiai eszközökkel.
- A mozgásterápiákkal összhangban lévő mozgásos játékok biztosítása.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Igényli a mindennapos mozgást.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Magabiztosan (csuklószalag nélkül is) alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.
- Tud rollerezni vagy biciklizni.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot.
- Ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, ugrókötel, karika).

- Érdeklődik több sportág iránt.
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.

6.6 A külső világ tevékeny megismerése

A külső világon, környezetben értjük egyrészt a külső természeti környezetet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok), másrészt a külső, ember alkotta, épített környezetet (épületek, a tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, az eszközök és anyagok ökológiája, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, vásárlás és árucikkek, az emberi kapcsolatok, a városi környezet). Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg. Nevelésünk során alkalmazkodunk a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez, a megvalósítás az apró történéseken keresztül érvényesül. Környezetvédelem: természetszerető, környezetbarát gyermekeket nevelünk. Bekapcsolódtunk az országos madártani egyesület munkájába, óvodánk kertje és környezete madárbarát módon kialakított.

Célunk: a természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

A gyerekek minél több ismeretet, tapasztalatot szerezzenek szűkebb-tágabb természeti, társadalmi környezetükről.

Feladatunk: biztosítani, hogy a tapasztalásokra mindig érdeklődésből fakadó tevékenység folyamán kerüljön sor. Figyelve és megismerve a gyermekek érdeklődését, képességeit, előkészítjük és megtervezzük az egyénekre szabott fejlesztési terveket.

A környezeti nevelés tartalma:

- A test és az érzékszervek: a testséma kialakulását célzó játékos gyakorlatok.
- Észlelés-érzékelés képességek fejlesztése: a test bőrérzékelése, a tapintás, a mozgásérzékelés, az egyensúlyérzet, a passzív nyomásérzet, az íz, hallás, látás érzékelése.
- A test gondozása, egészséges állapota, betegségei lefolyása és azok szóbeli megfogalmazása, ok-okozati összefüggések megfigyelése.

- A testtel és az érzékekkel kapcsolatos élmények, benyomások nyelvi megfogalmazása: a belső jó és a rossz érzés egyszerű megfogalmazásai.
- A természet változásai, a természeti jelenségekkel kapcsolatos élmények: időrendiség észrvételezése a folyamatok állandó megfigyelése segítségével, ezek kifejezései. Természet színeinek megnevezése.
- Egy kiválasztott élőhely pontos és folyamatos megfigyelése, a változások és az állandóságok megfigyelése, élősarok berendezése, megfigyelése: az élő és élettelen természet szeretetének, csodálatának, védésének és óvásának gyakorlása.
- Az élőlények jellemző mozgásainak megfigyelése, utánzása, a növények külsejének változásai, az állatok jellegzetes hangadásának, járásának, testtartásának, élelemszerző és táplálkozó mozgások, utánzás, képi megjelenítés, szóbeli megfogalmazás.
- Járművek és közlekedési eszközök megfigyelése, jellegzetességeik felfedezése, rögzítése, „felismerési játékok”, járművek mozgatása terepasztalon, közlekedési élmények.

Eszköz: A környezeti jelenségek bemutatása, megfigyelése és az okok tapasztalati úton keresztül való feltárása külön kísérleti felszereltséget igényel. Ilyenek: a különböző edények, mérleg, nagyító, vonalzó, mérőszalag, a kertgondozás és a kisállattartás eszközei, hangfelvételek, videofilmek, bemutató táblaképek, anyag és színminták, óra, stb. A természetsarokban történő változások folyamatos megfigyeléséhez szükséges aktuális eszközökre. A megfigyelő séták, kirándulások szervezéséhez túrafelszerelés szükséges. A környezettudatos magatartás alapozásához, alakításához speciális játékok, udvaron komposztálók, szelektív hulladékgyűjtők, stb.

Óvodapedagógus feladata:

- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodik.
- A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.
- Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhely, a környezet sajátosságait.
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.

- Megtanítja felfedezni a környezet szépségét, harmóniáját.
- Megláttatja az összefüggéseket és az ok-okozati viszonyokat.
- A környezet és természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatja.
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. a hulladékkezelés, szelektálás.
- Biztosítja az ismeretek sokszínű gyakorlását, alkalmazását.
- A csoportszobában élő természetsarkot alakít ki – ahol mindig csírázik, hajt, zöldell valamilyen növény.
- Az udvaron lehetőséget biztosít a kertgondozásra, ehhez megteremti a feltételeket.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismereteket nyújt.
- Terepgyakorlatokat szervez, ahol a természettudományos ismeretek mellett az élővilág, az életközösségek megismertetésére motivál, észreveteti a legapróbb növényt, rovar, meghallatja a madarak hangját, más állatok neszeit.
- A terepgyakorlatokon, kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motivál (lehullott termések, levelek, magok, tollak, fakérgék, kagylók, csigaházak, kőzetdarabok, kavicsok).
- Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervez, megismerteti a helyet, ahol az óvoda található, a helyet, ahol élnek.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyermekeket.
- Múzeumlátogatásokat szervez.
- Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.

Differenciált nevelés feladata

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, köztük a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése

- Egyéni fejlesztési terv készítése.
- A megismerést, élményszerzést és feldolgozást segítő speciális eszközök biztosítása.
- A gyermek saját magára és közvetlen környezetére vonatkozó ismeretek tudatosítása, rendszerezése speciális pedagógiai eszközökkel, módszerekkel.
- Alapvető matematikai tapasztalatszerzés támogatása tevékenységbe ágyazott játékokon keresztül.

- Motiváló környezet biztosítása.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tudja, hol lakik, mi a pontos lakcíme.
- Tudja saját és szülei nevét. Ismeri szülei foglalkozását.
- Tudja óvodájának nevét.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismer a növény-és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot. Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait. Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
- Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat. Felismeri a közlekedési eszközöket.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Szívesen vesz részt terepgyakorlaton, kiránduláson, sétákon, kiállításon, rendezvényen.

6.7 Matematikai tartalmú tapasztalatok

Célunk: A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása. A matematikai tartalmú tapasztalatok iránti érdeklődés felkeltése. A logikus gondolkodás megalapozása.

Feladatunk: A téri tájékozódás alakítása, a mennyiségi, alaki, tér és síkbeli fogalmakkal való ismerkedés, tájékozódás, az ítéletalkotás és mennyiség szemlélet alakítása, segítése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

- A számfogalom előkészítése, megalapozása:
- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, űrtartalom szerint.
- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód a párosításra, számlálásra, a több, a kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációkban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségétől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.

- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében:
- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből.
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.
- Tájékozódás a térben és a síkban:
- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is.
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetőek. Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

Módszer: A megtapasztalás, megélés, átélés, megfigyelés, beszélgetés, magyarázás. Megfelelő módon a pedagógus szabadsága itt is érvényesülhet, az eszközök a természetből és a környezetünkből adódnak. A gyermekben igyekszik az óvodapedagógus felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét.

Eszköz: mértani testek, sík - mértani lapok, fejlesztő játékok, logikai készlet, színes rudak, dominó, a csoportszoba játékeszközei. A megismerési folyamat érdekében indokolt esetben, az óvodapedagógus felhasználja az IKT eszközök alkalmazásában rejlő lehetőséget.

Óvodapedagógus feladata:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása.
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.

- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- Szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikrocsoportos szervezéssel.
- Mozgásos feladatnál a testrészek megnevezése, a velük végzett cselekvés elmondása.
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Logikus a gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelelőek.
- Problémamegoldó készsége jó.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb....
- Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent....
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

6.8 Munkajellegű tevékenység

Célunk: A gyerekekkel a munka megszerettetése és a feladattudat fejlődésének elősegítése.

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása.

- Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

Feladatunk: Játékos és örömet szerző formában alakítsuk ki a gyerekek felelősségérzetét, kötelességtudatát, elősegítsük a közösségbe való beilleszkedését, növeljük kitartását, értékelését és önértékelését, átérezzessük a feladat elvégzésének örömét, sikerét. Tartsák tiszteletben és becsüljék meg mások munkáját.

- Az önkiszolgálás: öltözködés, testápolási teendők, étkezéssel kapcsolatos tevékenységek.
- A közösség érdekében végzett munka: a naposi tevékenység, csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok.
- Az alkalmi munkák és egyéni megbízások: a környezet rendjének biztosítása, segítség a felnőtteknek, egymásnak és a kisebbeknek, egyéb megbízások teljesítése.
- Az évszakoknak megfelelő tevékenységek: csoportszobában, udvaron, az óvoda környezetében.

Az óvodában végzett munka megalapozza a munka iránti tiszteletet. Az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti.

Minden gyermek elsődleges feladata a saját személyével kapcsolatos önkiszolgálás megtanulása, de lehetőség szerint adjunk részükre alkalmi megbízást, vonjunk be mindenkit képességei szerint a környezet-, a növény-, és az állatgondozásba.

Az önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák, a gyermekek által önként vállalt, alkalmi tevékenységek (tízórai, salátakészítés, mézeskalács sütés, terítés) jelentős személyiségfejlesztő hatásúak.

Munkavégzés közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat szereznek természeti, társadalmi környezetükről. A sikerrel végrehajtott munka ösztönző, motiváló hatása a személyiség fejlődésében kiemelkedő szerepet kap: önállóság, eredményre törekvés, kitartás, fegyelmezetttség, szabályok betartása, munkamegosztás, együttműködés, figyelem. A munka elősegíti a gyermek önértékelési képességének és társas kapcsolatainak fejlődését. A közösség által elismert munka öröme a közösségi kapcsolatok elősegítője.

A gyermekek csak olyan munkafeladatokat végeznek, amelyek megfelelnek életkori és fejlettségi sajátosságaiknak. Kiemelkedő a folyamatosság, a légkör, az egyéni képességekhez igazodó munkabeosztás és az elvégzett munka értékelése.

Fokozottabb odafigyelést igényel az óvodapedagógusok részéről a gazdaságos munkafogások, művelési sorrendek megtanítása. Nem végzünk el a gyerekek helyett semmilyen tevékenységet, amelyekre ők maguk is képesek. Legyünk mindig türelmesek!

Módszer: munkavégzés ösztönzése, értékelése, a kötelezettségvállalás fejlesztése. Módszerhasználatát tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi.

Eszköz: a gyermekméretű eszközök beszerzése és állandó „munkahely” biztosítása.

Óvodapedagógus feladata:

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása.
- Megfelelő eszközök (célszerűség, méret, anyag) és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- Elegendő munkalehetőség szervezése.
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében.
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- A differenciálás elvének érvényesítése a feladat adásakor.
- Kerti munkák szervezése, közben a növények növekedésének, fejlődésének, a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtésének megfigyeltetése.
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek frissítő permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtás.
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mértén fejlesztő hatású.

Differenciált nevelés feladata

- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, köztük a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése
- A szabadon választható, közös tevékenységekbe való bevonás.
- Ideális lehetőségek megteremtése arra, hogy a gyermek képességeinek megfelelően részt tudjon venni munka jellegű tevékenységekben, ezzel növelve önbecsülését.
- Munkafolyamatok elsajátításának segítése speciális eszközökkel, pedagógiai módszerekkel.
- Önállóság támogatása.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Önkiszolgáló tevékenységek:
- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják a kanalat, a kést, villát, merőkanalat, szalvétát.
- Öltözködéskor önállóan tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.
- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.
- Alkalmoszerű munkák
- Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóan.
- Időnként olyan megbízásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.
- Közösségi munkák
- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.
- Terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is.
- Felelősi munkákat szívesen vállalnak (például mosdó, élősarok) és önállóan teljesítik.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar, óvoda környezete).
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:
- A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.
- Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobában, udvaron egyaránt.
- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

A munkafajták helyszínei:	A munkafajták lehetőségei
Épületen belül:	pl. terítés, rendrakás az étkezőben, játékok helyrerakása a csoportszobában, csoportszoba díszítése, sepregetés, teremrendezés: szükség esetén székek, asztalok, szőnyegek átrendezésében való segítségnyújtás, rendrakás a mosdóban, törölközők, poharak helyre tétele, rendrakás az öltözőben, cipők helyre tétele, ruhák fogasra akasztása.
Épületen kívül:	pl. virágöntözés, ültetés, szabadtéri játékeszközök helyére hordása

6.9 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok játékkal, mozgással alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak, hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését. Az óvodában komplex nevelés folyik.

Célunk: Az ismeretek, jártasságok, készségek tudatos elsajátítása a gyermekek egyéni fejlődési ütemének megfelelően. Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulásvágy megalapozása.

Nevelési cél: a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaézés kialakítása, fenntartása.

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett, természetes és szimulált környezetben szervezeti és időkeretben megvalósuló tevékenység. A tanulás nemcsak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.

Feladatunk: a tanulás hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződjenek: érzékelésük, észlelésük, megfigyelésük pontosabb, figyelmük tartósabb, emlékezetük, fantáziájuk gazdagabb legyen.

- Elsődleges a tevékenységhez kötött tanulás, az egyéni adottságok figyelembevételével, az optimális terhelhetőség és a motiválás.
- A vizuális, akusztikus, kinesztetikus észlelés és érzékelés képességének, a verbális emlékezet fejlesztésének játékos megvalósítása, melyet az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtésével ér el.
- Építsen a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Jelenjen meg a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, gyakorlati problémamegoldás.
- Fontos a felfedezés lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése, a spontán szerzett játékos tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, egymásra épülése.
- Megjelenik a kognitív képességek tevékenységbe ágyazott alakítása.
- A gyermekek kompetenciájának fejlesztése.
- A tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés szükséges.
- Tehetségígéretekre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelem, egyéni fejlesztés szükséges.

- Az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel kell, hogy segítse a gyermek személyiségének kibontakozását, tanulását.

Tervező munkánk még hatékonyabbá vált az által, hogy megismerjük a gyermekek előzetes, más forrásból (család, bölcsőde) származó tudását, tapasztalatait. Szükség esetén tapintatosan korrigáljuk, alakítjuk a helytelen szokásokat, téves ismereteket.

Kiemelt figyelmet érdemlő gyerekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése:

A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy az érés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem egyenletes, nem egyenes vonalú, felfelé tartó irány, hanem hol felgyorsuló, hol lassuló, időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat.

Legtöbbször nem tudható előre, hogy a személyiség mely összetevői fejlődnek majd „jól”, vagy mely összetevői alakulnak másképp, illetve azok mikor „hozzák be” magukat.

A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek.

Óvodapedagógusaink tudják, hogy a kisgyermek tulajdonságainak, képességeinek változásai egyfajta diszharmóniát eredményeznek, amely csak látszatra nem harmonikus.

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia, ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai hátterét. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. Álláspontunk szerint a tanulás során (a szociális tanulás esetében is) mindig az előzetes ismeretekre kell építenünk, amelyben benne van az egyén előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, kontextusai, attitűdje, teljes személyisége. Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek.

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe. Mivel minden gyerek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás.

Programunk felfogása szerint:

- minden kisgyerek fejleszhető.

- gyermek meglévő képességeiből indulunk ki

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.

A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. Minden gyereknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

Pedagógiai programunkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése több irányban történik:

- A tevékenységorientált fejlesztés, gazdagító programok által (pl. zene, néptánc, vizuális nevelés, néphagyomány-ápolás).
- A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés.
- A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva a differenciálási szintekre és a képességfajtákra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyerek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (pszichológus, logopédus) útmutatásait.
- Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe, oly módon, hogy a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integrálja.
- Differenciálásnál a célunk: óvodásaink bejárassák saját, belső tanulási útjaikat - öndifferenciálás az egyéni fejlődés szolgálatában. Programunkban a differenciált fejlesztés azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon kibontakozni.

A gyerek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül.

Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakítása.

Tehetséggondozásban célként fogalmazzuk meg az óvodába bekerülő gyermekek kiemelkedő adottságainak, hajlamának felismerését és a tehetséggondozást.

Feladatunk: a „tehetségígéretek” erős oldalának fejlesztése. A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területeinek erősítése. Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése. Feltöltődés, pihenés, „elvonulás” lehetőségének biztosítása.

Olyan támogató és szakszerű környezetet teremtünk meg, amelyben a „tehetség-ígérettek” (a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek) minél korábbi életkorban felfedezhetők és komplex fejlesztő tehetségprogrammal kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosítottá válik.

A „tehetség ígérettek” gondozása egyre inkább a mindennapok részévé válik és magában hordozza a tehetséget.

A tehetséggondozáshoz fontos a nevelőknek és szülőknek egyaránt tudni, hogy a tehetség a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képesség, amely által az emberi tevékenység egy – több területen az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.

Tehetségígérethez utaló tulajdonságok: kérdezősködés, kíváncsiság, tapadó, koncentrált figyelem, alapos megfigyelőkészség, jó vagy tartós emlékezet, gyors felfogás, élénk, főleg játékban megmutatkozó képzelőerő, kreativitás: feladatok többféle megoldása, gondolkodásbeli rugalmasság, találékonyság, eredetiség.

A tehetség – tulajdonságok léte jelzi, hogy nagyobb figyelmet, egyéni fejlesztést igényel a gyermek.

Módszer: fontos a módszerek helyes megválasztása:

- A szervezeti keretek és formák fokozatos bevezetése, folyamatos alakítása.
- A közvetett irányítás előtérbe helyezése.
- Az egyén és a gyermekközösség differenciált összhangjának megteremtése.
- Felszerelési tárgyak, taneszközök, anyagok közös gyűjtése, a speciális fejlesztést szolgáló játékok önálló és segített használata.

A kisgyermekkorban fontos szerepe van a manipuláció lehetőségének, az érzékelés – észlelés és a mozgás összekapcsolásának. Többféle módszer egyidejű alkalmazása, sokféle és speciális eszköz használata, átgondolt tervezés és szervezés jellemzi az óvodások tanulását.

A tanulás folyamatában szerepe van az utánpótlásnak is. Szükséges az érdeklődés, a figyelem, az akarat, az erőfeszítés, a tanulási szándék erősítése, a személyre szabott motiváció alkalmazása. Ezért az óvodapedagógus gyakran egyénileg, vagy mikrocsoportban foglalkozik a gyermekekkel, ezzel is több lehetőséget biztosítva a folyamatos játéklehetőségre. Az óvodapedagógusok tudatosan terveznek olyan szervezési módokat, munkaformákat, módszereket, (pl.: páros-, csoportos tevékenységek, projekt, stb.), amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák, mintaként

szolgáló cselekvések, kommunikáció megismerését, a segítő együttműködést, közös feladatmegoldást és a csoportközösség erősítését

Eszköz: felszerelési tárgyak, eszközök, különböző anyagok, félkész eszközök gyűjtése, speciális fejlesztést szolgáló játékok biztosítása.

Megjelenik a kognitív képességek tevékenységbe ágyazott alakítása.

Az óvodai tanulás folyamatos, szabad játékba integrált, önkéntes és cselekvéses tapasztalatszerzés. A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, komplex módon történik. A tanulás a nevelési folyamat szerves része.

Lehetséges formái

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- játékba integrált, cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban megvalósuló tanulás.

Az óvodai tanulás tervezett pedagógiai folyamat, elsődleges célja az **óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése**, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulás támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire

Óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Az egyéni különbségek tiszteletben tartása:
- Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képességfejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján.
- Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia és a segítőkészség.

- Tervezőmunkánál a gyermek fejlettségének figyelembevétele.
- Szokások alakítása utánzásos minta – és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása:
 - Intellektuális képességekben (szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása).
 - Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális).
 - Viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység).
- A fejlesztést célzó pedagógiai feladatok:
 - A tehetség és megjelenési formájának felismerése.
 - A gyermek segítése a továbbfejlődésben.
 - Speciális szükségleteinek kielégítése.
 - Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése.
 - A szülő segítése gyermeke nevelésében.
- Részképesség lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembereknek és az óvoda igazgatónak.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség – és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

7 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunk: megfelelő iskolaérettségi szintet érjenek el gyermekeink. A kisgyermek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, belép abba az állapotba, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A gyermeki kompetenciák fejlesztése.

Feladatok: A rugalmas iskolakezdéshez figyelembe vesszük az életkoron túl az egyéni fejlettségi szintet. Az iskolakezdéshez a testi, a lelki és a szociális fejlettségi szintet érnek el gyerekeink.

- A testi fejlettség szintje (alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség).
- A lelki képességek szintje (lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait, a tanuláshoz szükséges képességek fejlettsége, szándékos bevésés és figyelem megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről).
- A szociális képességek szintje (szociális érettség, elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés, alkalmazkodóképesség, feladattudat kialakulóban, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte).
- Hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata, a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

8 A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Célunk: prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

Feladatunk: a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek és családok segítése. A gyermekek fejlődését korlátozó ártalmak kiszűrése, külső speciális szakemberek bevonásával / logopédus, Pedagógiai Szakszolgálat /. Külső segítőkkel, gyermekvédelmi szervekkel, intézményekkel való kapcsolattartás, együttműködés.

A nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatjuk a szülőket a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, elérhetőségének helyéről, idejéről.

Hátrányos helyzetű gyermek, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot a jegyző megállapította.

Veszélyeztetettség: olyan mulasztás, magatartás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Az óvodás gyermek családi helyzetének évenkénti felméréséhez szükséges szempontok:

- az óvodások száma összesen,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek száma,
- három- vagy többgyermekes családban élők száma.

Gyermekvédelmi feladatok:

Óvoda igazgató: személyesen irányítja a gyermekvédelmi tevékenységet, a feladatok maradéktalan ellátását. Az ismeretek birtokában a szükséges lépések megtétele.

Óvodapedagógus: Évente kötelező a gyermekvédelmi program elkészítése, gyermekvédelmi ismeretek bővítése. Rendszeres konzultáció, kapcsolattartás az óvoda igazgatóval, a gyermekjóléti szolgálattal, esetmegbeszélések, szupervízió szervezése. Családlátogatások, fogadóórák szervezése. Támogatások megszervezése, lebonyolítása.

A megelőzés, a családdal való kapcsolattartás már a gyermek óvodába járása előtt az előzetes családlátogatásokkal elkezdődik.

Óvodánk óvodapedagógusai közreműködnek a gyermekek veszélyeztettségének felmérésében, megelőzésében és megszüntetésében. Ennek során, amennyiben a veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk, együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal.

9 A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az *együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.*

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Sajnos gyakoribb a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

A gyermek fejlődéséről rendszeres írásbeli és szóbeli tájékoztatást adunk, eredményeiről félévente, írásban kapnak tájékoztatást.

Fogadóóra: célja: a személyre szabott információcsere. A megbeszélések a gyermek fejlődését, a szülővel való együttes nyomon követését szolgálja, az egyéni kérdések körüljárása, a segítségadás, tanácsadás, javaslattevés, döntés -előkészítés.

Internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés lehetőségei: célja az aktuális programokról, rendezvényekről való információküldés.

Szülői értekezletek szervezése: célja a szülők közös tájékoztatása intézményi és nevelési témákról, véleményalkotásuk, javaslattevésük fóruma, mely az egész óvodát, illetve csoportot érinti.

Játsonapok, foglalkoztató tevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtése.

Szülőkkel, nagyszülőkkel közös *délelőttök* szervezése.

Az óvodát népszerűsítő *egyedi programok* megvalósítása.

10 A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodánk a pedagógiai program megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre.

Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük különösen:

- Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál.
- Az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során.
- A teljesítmények értékelésénél.
- Az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során.
- A különböző juttatásokhoz való hozzáférés során.
- Az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

Érvényességi nyilatkozat

A Pedagógiai Program érvényességi ideje: határozatlan idejű

Jelen Pedagógiai Program 2024. január 01-jén lép hatályba.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása

Felülvizsgálata: évenként, jogszabályi és használhatósági szempontok figyelembevételével.

Módosítása: az óvoda igazgató hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület, fenntartó, az óvoda igazgató.

- Az óvodába járó gyermekek szocio-kulturális környezete nagymértékben megváltozik.
- A program bevalásának eredményvizsgálatai szükségessé teszik a program módosítását.
- A mindenkori törvényi előírások megváltozása.

A módosítás során az elkészítésre vonatkozó legitimációs eljárást kell lefolytatni.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatát 2023. december 31-ig kell elvégeznie a nevelőtestületnek.

A Pedagógiai Program nyilvánossága

- A hatályba lépett Pedagógiai Programot-t meg kell ismertetni az óvoda minden alkalmazottjával, óvodahasználóval.
- A Pedagógiai Programban foglaltakról a szülőket is tájékoztatni kell.
- A hozzáférhetőség biztosítását helyben szokásos módon ki kell hirdetni.

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, a rövidített változata honlapunkon olvasható, a szülők a szülői értekezleteken tájékoztatást kapnak róla, illetve az óvoda igazgatótól kikérhető.